

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

מאמרי באתי לגני

תשכ"א • תשמ"א

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
הי' תהא שנת אראנו פלאות
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום התחלת שנת הע"ב לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע –

הננו מוציאים לאור את המאמרים ד"ה באתי לגני גו' שאמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהתוועדויות דיו"ד שבט בשנים תשכ"א¹ ותשמ"א².

מאמרים הנ"ל מיוסדים בעיקרם על פרק האחד-עשר מהמשך ההילולא, ויוצאים לאור לקראת יו"ד שבט שנה זו – בו לומדים פרק הנ"ל בפעם הרביעית³. וע"פ בקשת רבים – נדפס פרק הנ"ל בתחילת הקונטרס.

*

ויה"ר שנזכה בקרוב להו"ל עוד שיחות ומאמרים של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ויחזק השי"ת בריאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה במהרה בימינו ממש. וע"י הפצת המעיינות חוצה נזכה בקרוב ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עיניך בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת „אוצר החסידים”

ימות המשיח,
י"ד כסלו, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת אראנו פלאות),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

(1) ד"ה באתי לגני דליל ש"פ בשלח, י"א שבט (אחרי קבלת שבת), והמשכיו: ד"ה ויהי בשלח דש"פ בשלח, י"א שבט, וד"ה באתי לגני דמוצאי ש"פ בשלח, י"א שבט.

(2) ד"ה באתי לגני דמוצאי ש"פ בשלח תשכ"א ודיו"ד שבט תשמ"א הוגהו מחדש ע"פ סרט הקלטה, וניתוספו בהם הוספות ותיקונים.

(3) ראה ב„פתח דבר” לד"ה זה ה'תשכ"ח – סה"מ מלוקט ח"ב ע' רלח.

[פרק י"א מהמשך באתי לגני ה'שי"ת]

בס"ד, פורים, ה'שי"ת.

יא) ולבאר בעומק יותר מה שישאל נק' בשם צבאות הוי', דשם צבאות הוא שם קדוש, דהוא מהז' שמות שאינם נמחקים, ושם זה נתגלה ע"י הנביאים, * דבתורה לא נזכר שם צבאות, ונזכר רק צבאות הוי' וקאי על ישראל, וצ"ל מהו זה המעלה, כלומר בשביל איזה מעלה ומדריגה נק' ישראל בשם צבאות הוי'. והתואר הזה ניתן לישראל ביציאתם ממצרים דוקא. אך הענין הוא דהנה איתא במד"ר (שמות פ"ג) שמי אתה מבקש לידע לפי מעשיי אני נקרא, וכשאני נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות, א"כ מובן דשם צבאות הוא שם דמלחמה, וכן אי' בשערי אורה לרי"ג, דשם צבאות הוא בנו"ה ומשם נמשכות כל המלחמות שבעולם. וצ"ל מהו השייכות דמלחמה לנצח והוד שיהי' משם נמשכים כל המלחמות שבעולם. והנה ענין הנצחון שייך בגדול דוקא, דמי שהוא שפל בערך, הנה אם יאמר אדם כנגדו לא ינצח (אלא יכול לענות עזות), ודוקא מי שהוא גדול הרי יש בו מדת הנצחון, דכאשר יאמר אדם דבר נגדו או יעשה דבר שאינו כרצונו, הנה ינצח כנגדו להוציא כאור צדקו. והוא ע"ד שארז"ל (יומא כג, א) כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, ופרש"י נוקם נקמתו ונוטר איבה בלבו כנחש (וע' הדיוק נחש דוקא מבואר שם*). והקשה בגמרא והא כתיב לא תקום ולא תטור, ומ"מ הרי יש היתר לת"ח להיות נוקם ונוטר. אמנם הנקימה והנטירה שמותרת לת"ח (ועוד יותר שמחוייב בה) אינו ח"ו הנקימה והנטירה האמורה בתורה, וכאמרם ז"ל שם ההוא בממון הוא דכתיב, והיינו דהנקימה והנטירה המחוייבת לת"ח אינה בשביל ממון, או הבאה ע"י ממון ומ"מ ה"ז נקימה ונטירה, אלא שיש תנאי בדבר, שיהי' ת"ח דוקא, ות"ח הוא שמקבל מן החכמה* והוא טפל אליה, והיינו דכל עשייתו ועניניו הוא בשביל החכמה, שזהו בכללות ענין הנצחון, והנצחון הוא בגדול דוקא, וכל מי שגדול יותר, מדת הנצחון הוא ביותר אצלו, ולכן המלך שגדול מכל העם, דזהו מעלת המלך שהוא בחיר העם וגדול מהם וכמ"ש גבי שאול* (שמואל א' ט' ב') ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו

ע"י הנביאים: ברכות לא, ב. ונתבאר בתו"א ותו"ח ר"פ בא.

מבואר שם: עי"ש בחדא"ג מהרש"א. – ולהעיר מערכין טו, ב: אתה מה הנאה יש לך.

מן החכמה: תו"א פ' יתרו סד"ה משה ידבר.

ולכן המלך... גבי שאול: להעיר מיומא (שם) שמרז"ל כל ת"ח שאינו נוקם כו' בא אחרי מרז"ל מפני מה נענש שאול מפני שמחל על כבודו.

ומעלה גבוה מכל העם, ולכן הנה בו שייך ענין הנצחון יותר לגלות רצונו וחפצו ולהוציא נצחונו, דזהו ג"כ סיבת ענין המלחמה להוציא הנצחון. דהנה במלחמה הרי יש ב' ענינים הא' לשלול שלל ולבוז בו, והב' ענין המלחמה הוא להוציא נצחונו שיהי' כרצונו וחפצו שזהו עיקר המלחמה, וענינה להוציא נצחונו, דמלחמה לשלול שלל ולבוז בו הוא מלחמה של כח וגבורה בלבד, ומלחמה בכללות כלומר ההשכלה שבמלחמה הוא להוציא הנצחון שיהי' כחפצו ורצונו. אמנם ג"ז ענין הנצחון הוא דוקא כשיש מנגד המונע ומעכב ואז שייך נצחון, דבלא מנגד אינו שייך ענין הנצחון כלל ומנהיג מלכותו כחפצו, אמנם כאשר חפץ באיזה דבר וישנו מנגד לזה, אז עומד בנצחון כנגדו ומוציא נצחונו, ובשביל ניצוח המנגד הרי מבזבז כל סגולות האוצרות דהון יקר הנאסף והנקבץ במשך כמה שנים מדור אחר דור ואשר מעולם לא השתמש מזה לשום דבר, וכמוס וחתום מעין כל רואה, הנה בעת ניצוח המלחמה הוא מבזבז כל האוצרות, והוא לפי* דמדת הנצחון הוא למעלה מרצון ועונג. והנה כל העונג הנעלה והנפלא שיש בסגולות מלכותו ואוצרות יקרו הנה אינו תופס מקום כלל לגבי הנצחון, והוא לפי שמדת הנצחון הוא למעלה מעונג, ועוד יותר שגם חייו משליך המלך מנגדו, ומצד גודל הנצחון עומד בעצמו בקשרי המלחמה, והוא לפי שהנצחון נטוע ומושרש בעצם הנפש למעלה יותר מכחות הגלויים שבנפש, והיינו שהוא למעלה מהאור והחיות שבא בגילוי, ולזאת הוא מפקיר את חייו, ומכ"ש שהוא מבזבז אוצרותיו ותענוגי מלכים, דהסדר בזה הוא, דבעת מלחמה פותחים את האוצרות ונותנים אותם ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל, והכוונה בזה הם אנשי החיל שהם דוקא עושים את הנצחון. והדוגמא מזה יובן למעלה דישנו ג"כ בחינת אוצר, והוא מה דכמוס וחתום, וכמ"ש יפתח הוי' לך את אוצרו הטוב, וכהבקשה ואוצרך הטוב לנו תפתח, ומאוצר מתנת חנם חננו כו' שהם אוצרות החתומים, ובעת המלחמה פותחים את האוצרות שמוסרים אותם ע"י פקידים, שהם פקידי החיל. אמנם הכוונה הוא בשביל החיל, לפי שהן הנה המביאים את הנצחון. וזהו דישראל נק' צבאות הוי' לפי שהם אנשי החיל אשר הם עושים רצונו של מקום לנגד את המנגד ולהם פותחים אוצר העליון בשביל ניצוח המלחמה לנגד את המנגד.

והוא לפי: ראה בכ"ז באריכות סד"ה צדקת פרזונו תרפ"ט (קונטרס דרושי חתונה). מאמרי פסח תש"ט (קונטרס סה).

בס"ד. יו"ד שבט, ליל ש"ק פ' בשלח אחרי קבלת שבת, ה'תשכ"א

הנחה בלתי מוגה

באתי¹ לגני אחותי כלה², ואיתא במדרש³ לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה אלא שע"י החטאים סילקו את השכינה מלמטה למעלה עד רקיע הז', ואחר כך המשיכו אותה מלמעלה למטה עד שבא משה שהוא השביעי וכל השביעין חביבין⁴ והורידה למטה בארץ. וזהו באתי לגני לגנוני. והנה מצד חטא העגל נעשה עוה"פ סילוק השכינה, וע"ז בא הציווי⁵ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל⁶, היינו שצריכים לפעול שתהי' השראת השכינה, ושכנתי בתוך כל אחד ואחד מישראל, ועי"ז נעשה ההמשכה גם במשכן כפשוטו ובכללות העולם. והנה ההמשכה שהיתה במשכן ענינה, שלקחו מהשקר ושטות דלעו"ז והפכו את זה לקשר וקרשי המשכן, וזהו ג"כ כללות ענין הקרבנות שהי' במקדש שהקריבו בהמה גשמית ונעשה עי"ז ענין קירוב הכחות והחושים כו"⁷, הנה גם ענין זה הוא על ידי העבודה שבכל אחד ואחד, שמהפך את השטות דלעו"ז שאצלו לשטות דקדושה, ופועל ההקרבה בנפש הבהמית שלו, שע"ז נעשה גם הקרבת הבהמה גשמית כפשוטו בבית המקדש (שכולל את כל עניני העולם). והיינו שע"י העבודה שבכל אחד ואחד פועלים גם בכללות העולם שתהי' דירה לו יתברך, ועי"ז נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁸.

והנה בכדי לפעול עבודה הנ"ל, היינו ע"י שנכנסים (ונעשים חלק) בצבאות הוי'. דבצבא יש ג' פירושים, צבא לשון זמן וכמ"ש⁹ הלא צבא לאנוש עלי ארץ, צבא מלשון צביון רצון ויופי שהוא ענין ההתכללות, וצבא לשון

לג, יא. תנחומא תרומה ח.

6) ראה ראשית חכמה ערך האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם. של"ה סט, א. א. רא, א. א. שכה, ב. שכו, ב.

7) ראה ספר הבהיר סי' מו (קט). רגנטי בראשית ד, ג. תצוה כט, יח. של"ה ריא, ב. בחיי ויקרא א, ט.

8) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

9) איוב ז, א.

1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק האחד-עשר מהמשך באתי לגני הישי"ת (סה"מ הישי"ת ע' 131 ואילך. ולעיל ע' ג-ד). וראה להלן ד"ה ויהי בשלח וד"ה באתי לגני (דמוצש"ק פ' בשלח), שבאים בהמשך למאמר זה.

2) שה"ש ה, א.

3) שהש"ר עה"פ.

4) ויק"ר פכ"ט, יא.

5) תרומה כה, ח. וראה פרש"י תשא לא, יח. שם

חיל, וע"י ג' ענינים אלו משלימים הכוונה דדירה בתחתונים, וכמבואר בארוכה בסעיפים הקודמים¹⁰.

(ב) והנה אחרי שביאר בפ"י¹¹ ב' פירושים הראשונים שבצבא, מתחיל לבאר בפרק י"א¹² ענין העיקרי שבצבא, שהו"ע העיקרי שבעבודה. כי פירוש צבא מלשון זמן הוא רק תנאי בעבודה ולא העבודה עצמה, והוא שהעבודה דתורה ומצוות צריכה להיות בזמן ומקום ובטבע העולם, וכידוע הסיפורים מרבתינו נשיאינו בזה¹³. ופירוש צבא מלשון צביון והתכללות הוא ג"כ לא ענין העבודה עצמה כי אם הכנה לעבודה, שההכנה היא ההתכללות שכולל עצמו עם כל ישראל. דזהו"ע מה שקודם התפלה צריך לקבל על עצמו הענין דואהבת¹⁴ לרעך כמוך¹⁵ כי הוא יסוד והכנה לכל התורה¹⁶, וכמו שמבאר בהמאמר שיש כמה חילוקי מדריגות בישראל, מארי תורה ומארי רזין וכו' עד לאנשים פשוטים, וההכנה לעבודה הו"ע ההתכללות עם כל ישראל. אך העבודה עצמה הו"ע צבא מלשון חיל שהו"ע קבלת עול. וע"ז הוא מבאר בפרק י"א ענין העיקרי דעבודת נש"י והוא צבא מלשון חיל. ומבאר שענין צבא בישראל שייך לענין שם צבאות שלמעלה. דהנה כל הכחות שבנשמות ישראל הרי הם נמשכים מהענינים שלמעלה, וכהלשון¹⁷ שנשתלשלו מהם, ומכל שכן ענין העיקרי דישראל, שהוא ענין צבא מלשון חיל, הרי זה קשור ושייך בענין צבא שלמעלה ובעצמות, והו"ע שם הוי' צבאות שהוא מהז' שמות שאין נמחקים¹⁸. ומבאר בהמאמר ששם צבאות גילו אותו הנביאים ואינו נזכר בתורה¹⁹. והנה אף שבחינת צבאות הוי' שייך להשם צבאות, והשם צבאות נתגלה ע"י הנביאים וכו"ל, מ"מ אין כוונתו בזה שמקודם לא היו ישראל צבאות הוי', שהרי ודאי הדבר שגם בימי משה היו צבאות הוי' (ובפרט בשעת מתן תורה שאז ה' העולם כמו בתחלת הבריאה שנברא על מילואו²⁰, והוא למעלה במדריגה הרבה יותר מהמדריגה שהי' העולם אחרי חטא העגל (ובזמן

האריז"ל במקומו. מג"א או"ח ר"ס מו. סידור אדה"ז לפני „מה טובו” – ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.

(16) ראה תו"כ ופרש"י עה"פ. שבת לא, א.

(17) תניא רפ"ג.

(18) שבועות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו

ה"ב.

(19) ראה ברכות לא, ב. תו"א בא ס, א ואילך.

(20) ב"ר פי"ד, ז. וראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג (וביפ"ת

שם).

(10) בכל הנאמר עד כאן – ראה ד"ה באתי לגני ה'תשי"א-ה'תש"כ.

(11) סה"מ ה'שי"ת ע' 125. וראה ד"ה באתי לגני

תש"כ (סה"מ באתי לגני ח"א ע' קכב ואילך. קובץ

י"ד שבת – שבעים שנה ע' ה ואילך).

(12) סה"מ ה'שי"ת ע' 131. לעיל ע' ג.

(13) ראה לקוטי דיבורים ח"ד תשנב, ב ואילך.

לקו"ש ח"ה ע' 80.

(14) קדושים יט, יח.

(15) פע"ח שער (ה) עולם העשי' פ"א. סידור

הנביאים) שאז היא העבודה לתקן את החטא), אלא שמקודם היו צבאות הוי"ו²¹, והיינו שהשם צבאות לא הי' שם בפני עצמו כי אם טפל ובטל לשם הוי", ואח"כ (בימי הנביאים) נעשה שם צבאות בפני עצמו, והוא מהז' שמות שאינם נמחקים (וכמבואר ההפרש בין ב' אופנים אלו לקמן סעיף ה').

וממשיך בהמאמר, דבכללות, ענין ז' השמות הוא כדאיתא במדרש²², שמי אתה מבקש לידע לפי מעשיי אני נקרא כו' וכשאני נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות. והנה בלשון זה דלפי מעשיי אני נקרא יש ב' הפכים, דממה שכתוב לפי מעשיי כו' הרי מובן שאין זה בחינת העצם כי אם שהוא מתחלף לפי המעשים, דבכללות הוא ענין מה שהשמות שייכים להספירות, ושם צבאות שייך לנצח והוד וכמו שאמר בספר שערי אורה²³, אך ממה שמסיים אני נקרא, הרי מובן שהדבר הנקרא בשם זה דצבאות וכיו"ב הוא אותו הדבר שנקרא גם בשארי שמות (אף שהפעולות מתחלפות), שזהו מה שאני (בחינת אני) נקרא. וכמו שמבאר הבעש"ט²⁴ בענין ז' השמות, שאין הכוונה להספירות עצמם כי אם להאור שבהספירות. וראי' לזה, ממה שאמרו רז"ל²⁵ על פסוק²⁶ בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, והרי כשמתפללים ומזכירים בתפלה את הז' שמות אי אפשר לומר שהכוונה היא על הספירות, דהרי אין זה אליו, דהגם שאיהו וחיוהי וגרמוהי חד²⁷, מ"מ הרי הם ספירות ואין זה אליו. ומזה מוכרח שהכוונה בשמות היא על האור שבהספירות, והיינו החיות שמחי' את כלי הספירות, וכידוע²⁸ שבהכלים יש חיות לבד האור המתלבש בתוכם, כידוע²⁸ הראי' על זה ממה שכתוב²⁹ וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא כו', הרי שהם נשאים גם כשמתלק האור מהם, והוא לפי שבהכלים יש חיות לבד האור. וזהו"ע הז' שמות, שהכוונה היא על האור שמחי' את הספירות (היינו לא האורות המתלבשים בהכלים כי אם חיות הכלים עצמם).

ג) והנה אמרז"ל³⁰ לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי' ונקרא באדני', וצריך להבין מדוע אינו נקרא כמו שהוא נכתב, וגם למה נכתב בהוי'

21 בא יב, מא.

22 שמו"ר פ"ג, ו. וש"נ.

23 להר"י גיקטליא – שער ג"ד.

24 ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סכ"ו (עו,

ב), ובהנסמן שם.

25 ספרי – הובא בפרדס שער (לב) הכוונה פ"ב.

26 ואתחנן ד, ז.

27 תקי"ז בהקדמה (ג, ב).

28 ראה סידור (עם דא"ח) ד"ה להבין המאמר כד

אנת תסתלק (קסד, סע"ב ואילך).

29 תקי"ז בהקדמה פתח אליהו (יז, ב).

30 פסחים נ, א.

דוקא ונקרא באדני דוקא. ומבאר המגיד³¹, דשם הוי' הוא שם המפורש³², ולמעלה יותר הוא שם העצם³³, שהוא למעלה מכל ההיות, שהרי הוא מהוה את הכל, וענין הקריאה הו"ע הגילוי והפרסום, ולכן אי אפשר שיהי' נקרא בשם הוי', כי אי אפשר שבחינה זו שהיא למעלה מכל ההיות תהי' בגילוי בעולמות. ומה שמתגלה בעולמות הוא בחי' שם אדני, דאין מלך בלא עם³⁴ ואין אדון בלא עבדים, שלכן נעשו עולמות, עם ועבדים, והו"ע גילוי שם אדני. וזהו שאמרו דמה שנקרא, היינו ענין הגילוי, הוא בשם אדני, והוא כללות האור השייך לעולמות, ובזה עצמו ישנם כל הז' שמות שאינם נמחקים, שם א-ל בחדס, שם אלקים בגבורה וכו' ושם צבאות בנצח והוד וכו'. וזהו ג"כ מה שמבאר המגיד³⁵ בפירוש מארז"ל³⁶ נגד שמא אבד שמה, דבכדי שיהי' נגד שמא, נגד מלשון המשכה, והו"ע ההמשכה והגילוי דשם אדני, הנה זהו ע"י אבד שמה, העלם שם הוי' שאז דוקא אפשר להיות הגילוי דשם אדני. ויש לומר בדרך אפשר דיוק הלשון אבד שמה, דבכדי שיהי' אפשר להיות המשכת כללות האור השייך לעולמות, שהוא ענין שם אדני, הוצרך להיות תחלה צמצום הראשון שהוא צמצום בדרך סילוק³⁷, וזהו לשון אבד, שמורה על סילוק האור לגמרי. אמנם בבית המקדש הי' כהן גדול קורא את השם ככתבו ביום כיפור³⁸, ומבאר הרב המגיד שם, כי קדושת שבת משפיע בכל ששת ימי המעשה ובפרט יום כיפור שהוא שבת שבתון³⁹ שאין בו אכילה ושתי', וגם בכהן גדול כתיב⁴⁰ להבדילו קדש קדשים, שע"י כל זה אפשר להיות גילוי שם הוי', ולכן הי' קורא אז את השם ככתבו. אך לכאורה אינו מובן עדיין, מהי המעלה דביהמ"ק בזה שהוא ענין התגברות כח הרוחני כלשון המגיד, והרי גם הרוחניות הוא התהוות, ושם הוי' הוא למעלה מהתהוות כנ"ל. אך הענין הוא, שעיקר המעלה הוא בזה שהי' חיבור ב' הפכים, דכהן גדול הי' נשמה בגוף, ויתירה מזו דבשביל עבודתו הי' צ"ל ביתו זו אשתו⁴¹, ומ"מ בשעת מעשה הרי הי' בבחינת להבדילו קדש קדשים, וכן הוא גם בנוגע לענין הזמן, דיום כיפור

31) לקו"א (הוצאת קה"ת) סר"ס (סז, סע"ב ואילך).

אוי"ת צד, ב (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סש"ה).

32) סוטה לח, א. רמב"ם שבהערה 18. ועוד.

33) כס"מ הל' ע"ז פ"ב ה"ז. הנסמן בלקו"ש חט"ו

ריש ע' 234.

34) בחיי וישב לח, ל. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. עמק

המלך שער שעה"מ רפ"א. וראה פדר"א פ"ג.

35) לקו"א (הוצאת קה"ת) סר"ב (נ, סע"ד ואילך).

אוי"ת צח, א-ב (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך –

סש"צ).

36) אבות פ"א מ"ג.

37) לקו"ת הוספות לויקרא נא, סע"ב ואילך.

ובכ"מ.

38) ראה יומא לה, סע"ב (במשנה). ועוד.

39) אחרי טז, לא. אמור כג, לב.

40) דברי הימים-א כג, יג.

41) יומא בתחלתה.

הוא יום משס"ה ימי השנה ואעפ"כ אין בו אכילה ושתי', ועד"ז במקום, דבקדש הקדשים הי' הענין דמקום ובלי מקום כאחד. והיינו, דבכל הענינים הי' החיבור דב' הפכים, וענין זה הוא מצד נמנע הנמנעות דוקא, שהוא בחי' שם הוי' שם העצם. וזהו ג"כ תוכן תורת אדמו"ר הזקן⁴² בענין השמות, שפירש דקאי על העצמות, נמנע הנמנעות. ומביא דהפרדס⁴³ פירש שהם אורות המתלבשים בהכלים, והבעש"ט פירש⁴⁴ שהוא חיות הכלים עצמם וכן"ל ס"ב, ומסיים רבינו פירושו שקאי על העצמות, דזהו אמיתית ענין אליו ולא למדותיו, שהוא העצמות נמנע הנמנעות, מה ששם שמים שגור בפי כל⁴⁵. וזה מה שחידשה חסידות חב"ד. דפירוש הפרדס שהוא כללות ענין הקבלה הוא, שהשמות הם האורות, ותורת חסידות הכללית חידשה, שקאי על חיות הכלים עצמם שהוא למעלה מהאורות, וכידוע שבחי' איהו שבגרמוהי הוא למעלה מבחי' איהו שבחיהי, שכל הגבוה ביותר יורד למטה ביותר, וחידוש אדמו"ר הזקן בחסידות חב"ד הוא, שקאי על העצמות נמנע הנמנעות, והוא המחבר את בחי' איהו עם בחי' גרמוהי.

וזהו לפי מעשיי אני נקרא (ראה לעיל שם), דהגם שכל השמות הם בהספירות, מ"מ הרי התפלה עצמה היא להעצמות, שהוא אמיתית ענין אליו (וכמאמר⁴⁶ לדעת התינוק אני מתפלל), שממנו נמשכים כל ההשפעות לרפאות החולים ולברך השנים וכו', אלא שבכדי שתהי' ההמשכה למטה הוא ע"י האורות וכלים דספירות, שזהו לפי מעשיי, אבל בזה עצמו ישנו האני, שהוא פשיטות העצמות. וכמו שהוא בכל השמות, עד"ז הוא גם בהשם צבאות דקאי על פשיטות העצמות, והוא, דכשאני נלחם ברשעים אני נקרא צבאות, שהוא עצמו הוא הנלחם ברשעים, אלא שההמשכה היא ע"י ספירת נצח והוד.

ד) והנה ביאור ענין שייכות בחי' הנצח לענין המלחמה, מבאר בהמאמר בהקדים ענין הנצח, שהניצוח שייך בגדול דוקא. דבקטן הרי לא כל הענינים נוגעים לו כל כך, דישנם ענינים שמעמיד עצמו עליהם וישנם ענינים קטני הערך שאין מעמיד עצמו עליהם, ורק בגדול דוקא, וכמו במלך שהוא

(44) ראה בהמצויין לעיל הערה 24.

(45) ראה תו"א וירא יד, ב, מאמרי אדה"ז ענינים ע' סח. שם ע' ע. סה"מ תרפ"ט ע' 20. ושי"נ.

(46) ר"ש דקינון – בשו"ת הריב"ש סי' קנ"ז (הובא בדרימ"צ שרש מצות התפלה פ"ח).

(42) הובא באגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' קמד ואילך. סה"מ תש"ט ע' 100. «היום יום» יא תשרי.

(43) שער (ד) עצמות וכלים פ"א ואילך. שער (לב) הכוונה פ"ב.

גבוה משכמו ומעלה גם מהראש של העם, וכידוע⁴⁷ בענין משכמו ומעלה גבוה מכל העם⁴⁸, דשכם הו"ע אחוריים וחיצוניות שלמטה מהראש ומ"מ הנה גם שכמו של המלך למעלה מראש כל העם, הנה אצל מלך דוקא שייך ענין הנצחון בכל דבר, והנצחון שלו הוא בתוקף ובתכלית. והענין הוא, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי בארוכה⁴⁹ (ומבואר גם במאמר זה בקצרה), שבמלחמה ישנם ב' ענינים, א' לשלול שלל ולבוז בז והב' הוא בשביל הנצחון שיהי' כרצונו דוקא. שההפרש ביניהם הוא, שהמלחמה לשלול שלל ולבוז בז הוא ע"פ טעם ודעת היינו במדידה והגבלה, שמודד בעצמו כמה שלל ובו יכול לשלול ולבוז, ולפי ערך זה הוא נותן את עצמו בהמלחמה, ומכיון שענין זה הוא במדידה ע"פ שכל, אפשר להיות מלחמה זו גם בשר קטן, אמנם ענין המלחמה בשביל הנצחון הוא למעלה ממדידה כדלקמן, ולכן הוא רק במלך שבו יש ענין הנצחון. דהנה, כשהמלחמה היא מצד ענין הנצחון, אזי מבזבז המלך אוצרותיו ואוצרות אבותיו, שיש בהם סגולות מלכים והון יקר ונעים, והנה בד"כ הרי אוצרות אלו הם כמוסים וחתומים תמיד, וכדרך האוצר שהוא כמוס וחתום, ורק בשמחת בנו יחידו וכדומה אז הוא מגלה לכל את אוצרותיו, וגם אז הוא רק מגלה את אוצרותיו אבל אינו מבזבז אותם, משא"כ בשביל ניצוח המלחמה, היינו לנצח שיהי' כרצונו ובפרט כאשר הזולת הוא מורד, הנה בשביל ענין הנצחון הוא מבזבז את כל אוצרותיו, בלי שום מדידה כלל, בכדי להוציא את נצחונו. והטעם לזה הוא לפי שהנצח מושרש בעצם הנפש⁵⁰. ומטעם זה הרי יתירה מהנה"ל, שהוא מסכן גם את חייו ועומד בקשרי המלחמה, והוא מצד שורש מדת הנצח שמושרש בעצם הנפש למעלה יותר מחיות הגלוי, שלכן הוא מסכן את חייו הגלויים בשביל הנצחון שמושרש בעצם הנפש. והדוגמא מזה יובן למעלה בענין השם צבאות שהוא בספירות הנצח, ששם זה מושרש בהעצמות (וכנ"ל במשל שהנצח מושרש בעצם הנפש), ולכן מגלים מלמעלה ועוד יותר שמבזבזים את כל האורות הנעלים ביותר, בכדי לנצח את המלחמה בלעו"ז.

(ה) וביאור הענין, דהנה ביהושע כתיב⁵¹ ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי, ואמרו רז"ל⁵² עתה באתי אבל משה רבך לא קיבלו, ולכן לא נזכר בתורה שם צבאות, ורק בימי יהושע שבא שר צבא כו' אז (לאחרי זה)

(50) ראה בארוכה ד"ה א"א צדקת פרזונו תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 120 ואילך), ובהנסמן שם.

(51) יהושע ה, יד.

(52) ב"ר פצ"ז, ג. וראה שמו"ר פל"ב, ג.

(47) אוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תיד-תטו. אוה"ת וירא (כרך ד') תשסד, ב. ועוד.

(48) שמואל-א ט, ב.

(49) תו"ח שמות שכב, ב ואילך.

גילו הנביאים שם הוי' צבאות שהוא בחינה תחתונה, כי תכלית העבודה הוא שיהי' בבחינת צבאות הוי', שאין השם צבאות ענין בפני עצמו כי אם טפל ובטל לשם הוי', ובחינה זו נזכר גם בתורה בימי משה, אמנם התחלת העבודה היא בבחינת הוי' צבאות, ואח"כ ע"י הממוצע דבחי' אות הוא בצבא דילי⁵³ מגיעים לבחי' צבאות הוי'. וכמו שמבאר אדמו"ר הצ"צ⁵⁴ ג' בחינות אלו, דשם הוי' צבאות הוא מה שנלחם ברשעים היינו שישנו בחינת לעומת זה המנגד, אלא שהקב"ה עוזרו ויכול לו, דבכללות הוא בחי' האלקות כמו שנמשך בבי"ע ע"י הפרסא המעלמת על אלקות, אלא שמ"מ נמשך האור מבחי' הוי' צבאות לנצח את הלעו"ז. דהנה, צבאות הוי' הוא מה שצבאות הוא בטל להוי', שהעיקר הוא שם הוי', בחינת אצילות כידוע, דאצילות הוא אלקות, משא"כ בחינת הוי' צבאות הוא כמו שהאור נמשך בבי"ע, הנה תחלת העבודה צריכה להיות בבחי' הוי' צבאות, ועי"ז מגיעים אח"כ לבחי' אות הוא בצבא דילי', והו"ע המשכת אצילות בבי"ע, דבעבודה הו"ע המשכת יחודא עילאה ביחודא תתאה, דשם זה גילו הנביאים שיומשך אור האצילות בבי"ע, עד שמגיעים גם לבחי' צבאות הוי' כמו שהי' בימי משה שהוא כפני חמה⁵⁵, והוא גילוי האצילות. וההפרש בין ב' ענינים אלו (צבאות הוי' והוי' צבאות) הוא ע"ד ההפרש שבין ב' אופנים הנ"ל שבמלחמה, לשלול שלל ולבוז בז או בשביל הנצחון, דבחי' הוי' צבאות הוא שישנו עדיין בחי' הלעו"ז ואין מנצחין אותו אלא שמבררים ניצוצות הקדושה שישנם בלעו"ז, שהו"ע השלל והבוז, אך תכלית העבודה הוא שינצחו לגמרי, והוא שתבטל לגמרי מציאות הלעו"ז, שהו"ע צבאות הוי', שאין כאן שום מציאות כלל לבד אלקות. והענין בעבודה הוא כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁵⁶ שב' ענינים אלו הם העבודה דאתכפיא והעבודה דאתהפכא, שבהעבודה דאתכפיא הרי ישנו מציאות הלעו"ז ואינו מנצח אותו, אלא שע"ז מברר בירורים, דבכללות הו"ע עבודת הבינונים שנקרא בשם עובד⁵⁷ לשון הוה לפי שאינו מנצח את נפש הבהמית, אלא שע"י הנהגתו כדבעי, שכל עניניו הגשמיים הם לשם שמים הרי הוא מברר בירורים, שהו"ע השלל והבוז, משא"כ העבודה דאתהפכא הוא שמהפך את הרע לטוב, ונתבטל לגמרי כל מציאות הרע, שהו"ע הנצחון, וכמו בעבודת הצדיקים שנקרא עבד שכבר אין צריך ללחום כלל לפי שנתבטל לגמרי מציאות הלעו"ז. וזוהי מעלת משה על יהושע,

(56) המשך מים רבים תרל"ז פ"צ.

(57) תניא פט"ו.

(53) חגיגה טז, רע"א.

(54) אוה"ת בא ס"ע שכזו ואילך.

(55) ב"ב עה, א.

דפני יהושע כפני לבנה⁵⁵ שיש בה שינויים, משא"כ פני משה כפני חמה שאין בה שינויים לפי שאין צריך למלחמה כלל, דזהו"ע צבאות הוי' ולא הוי' צבאות. והנה התחלת העבודה היא העבודה דאתכפיא, נהמא אפום חרבא ליכול⁵⁸, שע"ז הוא מברר בירורים, אבל תכלית העבודה הוא העבודה דאתהפכא ונצחון.

ו) והנה כל הענינים המשכתם היא ע"י התורה, ולזאת הנה ב' ענינים אלו ישנם גם בתורה, והוא ההפרש בין גליא דתורה לפנימיות התורה. דבכללות הוא ההפרש בין תורה לתפלה, דתפלה היא העבודה בדרך מלחמה ותורה היא העבודה בדרך שלום וכמ"ש⁵⁹ פדה בשלום נפשי, שקאי על התורה שע"ז נעשה הפדי' לגמרי מהלעו"ז⁶⁰. אמנם בתורה עצמה הוא ההפרש שבין גליא דתורה לפנימיות התורה⁶¹, דבגליא דתורה הרי יש קושיא ומחלוקת וכו', משא"כ פנימיות התורה לית תמן לא קושיא ולא מחלוקת כדאיתא ברע"א מהימנא⁶², והוא אמיתית ענין הפדי' בשלום שקאי על פנימיות התורה. ואמיתית גילוי זה יהי' בגאולה העתידה, דואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁶³, שלא תהי' מציאות הלעו"ז כלל, והו"ע הנצחון, דהנה ענין הבירורים הרי ישנו גם עכשיו, שבכל יום ויום הרי מבררים בירורים ולא נשארו רק פכים קטנים, אבל לא זהו התכלית, והחידוש שיהי' בגאולה העתידה הו"ע הנצחון, שתבטל לגמרי מציאות הלעו"ז, שזהו ג"כ ענין פנימיות התורה שיתגלה ע"י מלך המשיח, וכנ"ל דענין הנצחון שייך לפנימיות התורה. אמנם להיות שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו⁶⁴, לזאת הנה התחלת גילוי זה הוא גם עכשיו ע"י פנימיות התורה⁶⁵, וכידוע⁶⁶ שבחינת היראה של הבעש"ט היתה מעין היראה עילאה שתהי' לעתיד, והפצת המעינות שנתגלה ע"י אדמו"ר הזקן היא מעין תורתו של משיח, ולזאת צריכה להיות העבודה דנצחון גם עכשיו, דהגם שעיקר העבודה עכשיו הו"ע עבודת הבירורים, שהרי ענין הנצחון יהי' רק בגאולה העתידה, אך מ"מ להיות

ואילך). ובכ"מ.

(62) בוח"ג כקד, ב. הובא ונתבאר באגה"ק סכ"ו.

(63) זכרי' יג, ב.

(64) תניא רפלי"ז.

(65) ראה ד"ה והמשכילים יזהירו תש"כ (סה"מ

פסח ח"ב ע' קטז).

(66) ת"ח שמות שכת, סע"ב.

(58) זח"ג קפח, ב.

(59) תהלים נה, יט.

(60) ראה ד"ה פדה בשלום לאדהאמ"צ פ"א (שערי

תשובה ח"א נו, א). סה"מ תרנ"ט ע' קסג. תש"ד ע'

109.

(61) ראה המשך תרס"ו ע' שו"ז. המשך תער"ב

ח"ב פשע"ז. סה"מ עטר"ת ע' קלו. ד"ה פדה בשלום

דיו"ד כסלו תשמ"א פ"ג י"ד (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קפב

שהגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו, לזאת הנה בהדורות דעקבתא דמשיחא צ"ל גם הענין דנצחון. דהנה שית⁶⁷ אלפי שנין הוה עלמא, שני אלפים תהו שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח, הנה בשני אלפים ימות המשיח, ובפרט באלף הששי, ובפרט בסוף הזמן דעקבתא דמשיחא, דמטו רגלין ברגלין⁶⁸, הנה עכשיו צריך להיות לא רק ענין הבריורים כי אם הענין דנצחון המלחמה, והוא ע"י הפצת המעינות דפנימיות התורה.

ז) והענין הוא, דהנה אמרו רז"ל⁶⁹ כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, ומבאר אדמו"ר נ"ע בשיחתו הידועה⁷⁰, שבכדי לנצח את הלוחמים ומנגדים על בית דוד שזהו"ע מלחמת בית דוד, הוא ע"י כותב גט כריתות לאשתו, כדלקמן. וביאור דיוק הלשון מלחמת בית דוד יובן ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע במ"א⁷¹ בענין ההפרש שבין דוד ובן דוד, דלפעמים נקרא משיח בשם דוד, וכמ"ש⁷² ועבדי דוד מלך עליהם לעולם ולפעמים נקרא בשם בן דוד. ומבאר בזה, דקודם שיתגלה בתקפו נקרא בן דוד ואח"כ נקרא בשם דוד, דמזה יובן גם דיוק הלשון מלחמת בית דוד, דעל דוד עצמו אין שייך מלחמה, והמלחמה היא רק על בחי' בית דוד היינו קודם גילוי המשיח בתקפו, שיש על זה מלחמה. והמלחמה היא כמרוז⁷³ אם ראית דור אחר דור מחרף, ומבאר בשיחה הנ"ל שהם ב' דורות וב' שורות, שישנם כאלו שהם חרפו אויביך הוי"ו⁷⁴ שהם מנגדים לעניני התורה ומצוות בכלל, ובכלל זה הוא גם מה שמנגדים לענין ביאת המשיח, וישנם שחרפו עקבות משיחך⁷⁴ והיינו דהגם שאינם בכלל חרפו אויביך הוי"ו, שהם לומדים תורה ומקיימים מצוות, אך כל עסקם בתורה ומצוות הוא בקרירות, והרי בין קרירות לכפירה היא מחיצה דקה, והם מכניסים קרירות בכל עניני התורה ומצוות ובפרט בהאמונה בביאת המשיח, הנה בכדי לנצח מלחמה זו צריך לכתוב גט כריתות לכל עניני הנחות העולם החומרי וגם הנחות העולם הגשמי. ואע"פ שהם ענינים שהם מותרים ע"פ תורה, וכמובן מדיוק הלשון (במרוז"ל הנ"ל) לאשתו, שהכוונה לאשתו שנשאת לו ע"פ תורה כדת משה וישראל, אך מ"מ הנה כשנוגע למלחמת בית דוד, הנה שם מסתלקים כל החשבונות וצריך להפקיר

71) במכתבו (קובץ מכתבים א' מכתב ט'. אגרות-

קודש שלו ח"א ע' שיב).

72) ראה יחזקאל לו, כד"כ.

73) פס"ר פט"ו, טו. שהש"ר פ"ב, יג (בסופו).

74) תהלים פט, נב.

67) סנהדרין צו, סע"א. ע"ז ט, א.

68) זח"ב רנח, א. וראה מק"מ שם.

69) שבת נו, א. כתובות ט, ב.

70) שמח"ת תרס"א. נדפסה בס' השיחות תש"ב ע'

141 ואילך.

את כל אשר לו, וכמבואר לעיל שנצחון המלחמה הוא ע"י בזבוז האוצרות דוקא. וכל זמן שאינו מבזבז את אוצרותיו ועושה חשבון שדבר זה הוא מותר ע"פ תורה ואינו צריך להפקירו, או שעשה חשבון שדבר זה אינו עיקרי כל כך ואין צריך ללחום על זה, הנה הגם שחשבונות אלו הם ע"פ שכל, ואפשר גם ע"פ שכל דקדושה, אבל לא זוהי תכלית העבודה ולא עי"ז אפשר לנצח את המלחמה ולגלות את בחינת דוד. ובכדי לגלות בחי' דוד היינו שמבחי' בית דוד יהי' גילוי בחינת דוד עצמו, הוא ע"י המלחמה בדרך נצחון דוקא, שגם דבר היותר קל נוגע לו במאד, וכנ"ל ס"ד בענין ההפרש שבין קטן לגדול, שהקטן ישנם ענינים שמעמיד עצמו עליהם וישנם ענינים שאין מעמיד עצמו עליהם, משא"כ בגדול שאצלו הוא אמיתית ענין הנצחון, הרי גם דבר היותר קל שמנגד עומד הוא על זה בתוקף, ומבזבז את כל אשר לו גם אוצרותיו היותר יקרים ומסכן גם את חייו בכדי לנצח ולבטל גם את המנגד היותר קל. וזהו כללות ענין העבודה דגט כריתות, שצריך להפקיר את כל אשר לו ולא להתחשב כלל עם המציאות שלו ולזרוק את עצמו לגמרי במלחמת בית דוד.

והנה עי"ז נמשך גם מלמעלה שמבזבזים את כל האוצרות שלמעלה עבור אלו היוצאים למלחמת בית דוד, דאוצרו של הקב"ה הוא אוצר של יראת שמים⁷⁵, ומצד יראת שמים אין שום נפקא מינה בין ענין היותר חמור לענין היותר קל עד להענין דקדש עצמך במותר לך⁷⁶, דמכיון שהוא ירא שמים ויודע שאין זה כפי רצון העליון, הרי הכל אצלו בשוה. וזהו מה שמגלים לו האוצר של יראת שמים, שע"י עבודתו שיוצא למלחמת בית דוד, הנה הבא לטהר מסייעין לו⁷⁷ וכשמקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה⁷⁸, והעזר שמלמעלה הו"ע התגלות האוצר של יראת שמים, שזהו שמבזבזים את האוצרות שלמעלה. ולא עוד אלא שמפקיר כביכול גם את חייו, והו"ע מה שגלו לאדום שכינה עמהם⁷⁹, שזהו מה שמסכן את חייו, וכל זה הוא בשביל ניצוח המלחמה דוקא, לא בשביל ענין הבירורים לברר את הפכים קטנים כי אם בכדי לנצח את המלחמה, שבשביל זה דוקא מגלים את כל האוצרות. וזהו"ע צדקת פרזונו בישראל⁸⁰ ודרשו רז"ל על זה⁸¹ צדקת פזרונו (לשון פיזור), דתחילת העבודה הו"ע פזרונו, דצדקה עשה הקב"ה לישראל

75) מגילה כט, א (כגירסת הע"י). ספרי ס"פ מסעי.

80) ס' שופטים ה, יא.

81) פסחים פז, ב.

75) ברכות לג, ב. וראה שבת לא, ב.

76) יבמות כ, א.

77) שבת קד, א. וש"נ.

78) יומא ספ"ג (לט, א).

שפזרון לבין האומות⁸¹ וכמבואר במ"א⁸² שע"י הפיזור בין האומות מתוספים גרים שהו"ע בירור הניצוצות, אך תכלית העבודה הו"ע פרזונו, פרזות תשב ירושלים⁸³, שלא יצטרכו לחומה כלל לפי שלא יהי' שום מנגד כלל, דבעבודה עכשיו הו"ע העבודה דאתהפכא.

(ח) וזהו ג"כ הקישור שבין סיום הסעיף לתחילתו, דבסיום הסעיף אומר ולהם פותחים אוצר העליון בשביל ניצוח המלחמה לנגד את המנגד, הנה ענין זה קשור עם תחילת הסעיף בביאור ענין צבאות הוי' מלשון חיל, שהוא עיקר העבודה. וכמו שנת"ל פ"ב, שהפירוש דהתכללות וזמן שבצבא הוא רק תנאי והכנה להעבודה, והעיקר הוא העבודה דלשון חיל שהו"ע הנצחון וקבלת עול, הנה כמו"כ הוא גם בהמשכות שמלמעלה, שע"י עבודתו בבחי' צבא מלשון חיל, והו"ע כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות, שמפקיר את כל מציאותו בשביל נצחון המלחמה, הרי דע מה למעלה ממך⁸⁴, שכל הענינים שמלמעלה תלויים בעבודתו, שהם נעשים ממך⁸⁵, דלכן ע"י עבודתו נעשה כן גם מלמעלה שפותחים להם אוצר העליון, והם גילויים היותר נעלים דפנימיות התורה שיתגלו לעתיד, וכמ"ש⁸⁶ ישקני מנשיקות פיהו ופירש"י שקאי על טעמי תורה שיתגלו לעתיד. וכמו שבעבודה הרי הגם שעיקר העבודה הוא צבא מלשון חיל, מ"מ הרי התנאי בזה הוא שיהי' גם צבא מלשון זמן וכנ"ל (שם) שכל עניני התורה ומצוות צריכים להיות בזמן ומקום דוקא, כמו"כ הוא גם בהגילוי דלעתיד, שהוא גילוי היותר נעלה, הרי התכלית בזה הוא שיתגלה גם בזמן ומקום עד למטה מטה, שגם גוף הגשמי ירגיש אלקות, וכמ"ש⁸⁷ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר.

להה"מ סימן קצח (נ, סע"ג). או"ת להה"מ קיב, ב (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סימן תפ). וראה גם ס' השיחות תש"ד ע' 23. ובכ"מ.

86) שה"ש א, ב.

87) ישעי' מ, ה. וראה ד"ה באתי לגני תשי"ז סוס"ז (סה"מ באתי לגני ח"א ע' פט).

82) תו"א לך לך יא, ב.

83) זכרי' ב, ח.

84) אבות פ"ב מ"א.

85) צוואת הריב"ש (הוצאת קה"ת) סימן קמב (כח,

א). כש"ט (הוצאת קה"ת) סו"ס קמה (יח, ג). לקו"א

בס"ד. ש"פ בשלה, י"א שבט ה'תשכ"א

הנחה בלתי מוגה

ויהי¹ בשלח פרעה את העם גו'², ומבואר בזה בתורה אור³, דענין בשלח פרעה הוא שפרעה הי' משלח עם ישראל פארות וענפים [והיינו דבשלח הוא לשון גידול וצמיחה, ע"ד מ"ש⁴ ותשלח פארות], והיינו שע"י גלות ישראל במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו בחי' ניצוצין שנפלו במצרים, והוא הוא בחי' כח הצומח להצמיח ישועת ישראל.

והנה ביאור זה הוא בהמשך למה שנתבאר לפני זה בתו"א שם⁵ על הכתוב⁶ וזרעתי לי בארץ, שירידת ישראל לגלות מצרים היא ע"ד הגרעין שזורעים אותו באדמה, וע"י רקבון הגרעין הוא צומח, דכן הוא גם בישראל, שע"י ירידתם לגלות שזה פועל בהם ענין המרירות ע"ד רקבון הגרעין, עי"ז הם מבררים את ניצוצות הקדושה, שזהו ענין הצמיחה, מצמיח ישועות. ובתורת חיים לאדמו"ר האמצעי⁷ מוסיף בזה, שהוא ע"ד מה שאמרו רז"ל⁸ לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, שזהו ענין לידת ריבוי נשמות. ויש לקשר זה עם המבואר במ"א⁹ בפירוש מארז"ל זה, דלפי פשוטו תמוה הדבר, שהרי אנו רואים שבמשך כמה גלויות הי' מספר הגרים שנוסף לישראל מספר מועט ביותר, אשר אין כדאי עבור זה כל ההעלמות וההסתרים והמניעות והעיכובים דזמן הגלות. ומבואר שם¹⁰, דהכוונה בזה אינה לגרים בפשטות אלא לניצוצות הקדושה שמתבררים על ידי ישראל בהיותם בגלות. דהניצוצות הם בדוגמת הגרים. דכשם שהגר ענינו הוא שהיתה טמונה בו נשמת ישראל גם מקודם, כידוע הדיוק¹¹ בלשון חז"ל¹²

(8) פסחים פז, ב.

(9) אוה"ת לך לך פו, א ואילך. ביאורו"ה להצ"צ ח"ב ע' תשכו. שם ע' תשל. ד"ה ויהיו חיי שרה תשי"ג (סה"מ בראשית ח"א ס"ע רנ"ז). וש"נ.

(10) מקומות שבהערה הקודמת. תו"א בראשית ו, א. לך לך יב, א. מג"א (הוספות) קיז, ב ואילך. ובכ"מ.

(11) מדבר קדמות להחיד"א מערכת ג אות ג. הובא גם בלקו"ש ח"י ע' 89 הערה 14. חט"ז ע' 414 הערה 44. חיי"ח ע' 130. ועוד.

(12) שבת קלה, א. פסחים צב, א. יבמות מז, א.

ובכ"מ.

(1) מאמר זה הוא המשך לד"ה באתי לגני שנאמר בליל ש"ק (נדפס לעיל). וראה גם ד"ה הנ"ל דמוצש"ק (נדפס לקמן).

(2) ריש פרשתנו (בשלח יג, יז).

(3) פרשתנו סא, סע"ג.

(4) יחזקאל יז, ו. וראה סה"מ תרכ"ז ע' קו.

(5) ראה תו"א שם סא, א. וראה גם אוה"ת שם ע' שנג ואילך. פלח הרמון (לר"ה מפאריטש) פרשתנו ע' קיח ואילך. ועוד.

(6) הושע ב, כה.

(7) פרשתנו קסט, ב ואילך.

גר שנתגייר (ולא גוי שנתגייר), שגם לפני שנתגייר הי' גר [וכפתגם הידוע¹³, דכשם שאיש ישראל אינו יכול לעזוב את יהדותו כך אין אדם שאינו יהודי יכול להשתנות ולהיות איש ישראל, אלא], שהניצוץ האלקי הי' נמצא (באופן דגר, דבר זר) בגוף דאינו יהודי, וע"י הגירות הוא נפדה מן הגלות¹⁴, עד"ז הוא בניצוצות הקדושה שנפלו בכל המדינות שלשם גלו ישראל, דע"י שישראל אוכלים ושותים ומשתמשים בהם לשם שמים, הרי הם פודים ומגיירים את הניצוצות מן הגלות, ולשם זה היתה כוונת הגלות. ואם כן הדבר לענין כל הגלויות, עאכ"כ שכן הוא לענין הגלות הראשון, גלות מצרים, שהוא הראש והשורש לכל הגלויות¹⁵, כמאמר¹⁶ כל המלכיות (גלויות) נקראו על שם מצרים על שם שהן מצירות לישראל, דמצרים הוא מלשון מיצר¹⁷, שהוא מציר ומעיק לישראל.

אמנם עדיין צריך להבין מ"ש בשלח פרעה את העם, שפרעה הי' משלח פארות, דהן אמת שישראל פודים את הניצוצות שבגלות, אבל מהו פירוש הענין שהדבר מתייחס לפרעה. דהרי פרעה הוא תכלית החושך, ואמר לא ידעתי את הוי'¹⁸, וא"כ איזה ענין הי' פרעה יכול ליתן לישראל. ואף שענין הניצוצות שמבררים מן הגלות קשור עם המיצר דגלות, וכנ"ל שענין מצרים פירושו לשון מיצר, דע"י המיצר דוקא באים אל המרחב, כמ"ש¹⁹ מן המיצר קראתי גו' ענני במרחב גו', מ"מ הרי זהו ע"י שמהפכים את המיצר לטוב, כמאמר הבעש"ט²⁰ על הכתוב²¹ ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, שצריך לעשות מצרה צהר, אבל מהלשון כאן משמע שגם פרעה עצמו לפני שנהפך לטוב הרי ממנו בא ענין דמצמיח ישועות ישראל.

ויש לומר הביאור בזה, כי על ידי קליפת פרעה נוסף בישראל ענין עבודת התשובה. דהנה כדי שתהי' העבודה דתשובה צריך להיות מקום לשוב ממנו, דאפילו תשובה שאינה על עוונות ח"ו אלא עצם תנועת התשובה

17 תו"א וארא נח, ב. יתרו עא, ד. ובכ"מ.

18 שמות ה, ב. תו"א פרשתנו סא, סע"ב.

19 תהלים קיח, ה.

20 כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן ח"ט (ע, א"ב). וש"נ. וראה גם כש"ט סימן פז (יב, ג).

בהוספות סימן ג (סט, א). שם סימן ז (ע, א). וש"נ.

21 ירמ' ל, ז.

13 ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י"צ ח"ח ע' רח.

14 ראה תשובת מהר"ם מרוטנברג – הובא בספר תשובות בעלי התוס' מכת"י (ני. תשי"ד) ע' רפו סימן יט.

15 ראה ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא. סה"מ תש"ט ע' 107. ובכ"מ.

16 ב"ר פט"ז, ד.

דאסורה מכאן²², צריך להיות בשבילה מקום לסור ממנו. וזה נפעל ע"י פרעה, שהוא מסייע לעבודה, דע"י שיש מציאותו של פרעה ישנו ענין התשובה, דענין התשובה הוא בחילא יתיר, יותר מעבודת הצדיקים²³. ועוד זאת, דזה שיש מציאות של קליפה הרי זה פועל באדם העובד את ענין הביטול והרקבון הנ"ל. וזהו מה שממשיך בתו"א שם³, דזהו מ"ש רז"ל²⁴ על הפסוק²⁵ ופרעה הקריב, שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, דפרעה כפי שהוא בתחתית המדרגות פעל בישראל את הענין דהקריב את לבם לאביהם שבשמים, מחמת ענין התשובה וענין הביטול. וזה נותן כח שהי' אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו²⁶, דע"ז ביררו את ריבוי הניצוצות, שזה מוסיף בתחום הקדושה.

וזהו ענין בשלח פרעה את העם שהי' משלח עם ישראל פארות וענפים, דנוסף על המבואר במכילתא²⁷ שפרעה הי' מלוה אותם, דיש לומר שזהו מה שע"י קליפת פרעה נוסף אצלם ענין התשובה וענין הביטול, שזהו ענין מה שהלעו"ז מסייע, הרי כאן מפורש עוד ענין שהי' שולח עמם פארות, דהיינו הוספת הניצוצות [דיש לומר שזה נרמז גם בדברי המדרש²⁸ על הכתוב ויהי בשלח פרעה את העם, וכי פרעה שלחם, בלעם אמר א-ל מוציאם ממצרים²⁹ וכאן כתיב ויהי בשלח פרעה את העם, אלא מלמד שהי' פרעה מלוה אותם כו'. דהנה בלעם הוא הלעו"ז דמשה רבינו, כמארז"ל³⁰ על הפסוק³¹ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אבל באומות העולם קם ומנו בלעם. ונמצא שלפי המדרש הרי דוקא ע"י בלעם נתגלה ענין זה דבירור הניצוצות שבפרעה, שפרעה ליוה אותם. שזה מרמז על עומק הענין הנ"ל, שמצד מציאות הקליפה עצמה נוסף ניצוצות בישראל. וענין זה מפורש במדרש דוקא³², כי מכילתא היא מחלק הנגלה דתורה, ודוקא מדרש הוא מחלק האגדה שרוב סודות התורה גנוזין בה³³].

(29) בלק כג, כב.

(30) ספרי ויל"ש ברכה לד, י. במדבר פי"ד, כ. זח"ב כא, ב. וראה אוה"ת פ' זכור ע' א'תשעו. שם ע' א'תשצו. סה"מ הי"ש"ת ע' 156.

(31) ברכה שם.

(32) להעיר מסה"מ תרס"ה ע' חצר.

(33) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. אגה"ק סכ"ג (קלו, א).

(22) ל' פרש"י – שמות ג, ג. וראה סה"ש תש"ב ע' 47.

(23) ראה זח"א קכט, ריש ע"ב. אגה"ת ספ"ח. ובכ"מ.

(24) ראה תנחומא פרשתנו ח. שמו"ר פכ"א, ה.

(25) פרשתנו יד, י.

(26) ראה זח"א ד, א. תניא פכ"ז.

(27) פרשתנו עה"פ.

(28) שמו"ר פ"כ, ג.

אמנם עדיין צריך להבין, דהרי ענין אתהפכא חשוכא לנהורא הוא בכח אלקי עליון ביותר. שהרי מצד עצמו הוא היפך הטבע, כ³⁴ אור וחושך הם שני הפכים, ובפרט להשיטה³⁵ דהחושך הוא מציאות בפני עצמו (ולא רק העדר האור³⁶). ולכן צריך כח עליון ביותר להפך חושך לאור, כתורת הרב המגיד³⁷ על מאמר רז"ל³⁸ על הפסוק³⁹ המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו דגבריאל שר של אש ומיכאל שר של מים ואין מכבין זה את זה, ומבאר הרב המגיד את המשך הכתוב, דע"י גילוי אור שלמעלה משניהם, למעלה ממיכאל וגבריאל, המשל ופחד עמו, ע"ז הוא עושה שלום במרומיו. וא"כ מהו שאומרים שענין זה הוא מצד פרעה כו'. ויש לומר, שגם גילוי כח עליון זה בא מחמת פרעה, כי ע"י עבודת התשובה, וע"י הביטול והרקבון, ממשכים מלמעלה בחי' אור בלי גבול שבכחו להפוך חושך לאור. ונמצא שגם ענין זה בא מצד פרעה.

וביאור הענין הוא, הנה כתיב⁴⁰ טוב שם משמן טוב גו', ומבואר בזה⁴¹, דשמן טוב קאי על העבודה דתורה ומצוות, שזהו ענין השמן שבמנורה⁴² שהיו בה ז' קנים כנגד ז' אופני העבודה בעסק התורה ומצוות⁴³. וענין טוב שם קאי על בירור הניצוצות שבלעו"ז, דזהו ענין שם שהוא בגימטריא רפ"ח ב"ן, דהיינו בירור הרפ"ח ניצוצות ע"י שם ב"ן⁴⁴. ולכן טוב שם משמן טוב, כי עבודת בירור הניצוצות שע"י התשובה היא למעלה מהעבודה דתורה ומצוות, וכמארז"ל⁴⁵ שלשה כתרים הן כתר תורה כתר כהונה כתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן, דכתר שם טוב הוא למעלה מכתר תורה. וזהו גם מה שהאות ט' שבפסוק טוב שם גו' היא ט' רבת⁴⁶, כנודע בענין אתון זעירין

39 איוב כה, ב.

40 קהלת ז, א.

41 בהבא לקמן – ראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' א'קכ ואילך. שמות ע' כט ואילך. לקו"ת מצורע כה, א. סה"מ תר"ל ע' סז ואילך. שם ע' צז ואילך.

42 ראה לקו"ת שם. ועוד.

43 ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

44 ראה לקו"ת ואתחנן יג, א. אוה"ת נ"ך שם. ועוד.

45 אבות פ"ד מ"ג. וראה גם אוה"ת שמות שם (ע' לא-ב).

46 ראה אוה"ת נ"ך שם. סה"מ תר"ל שם (ס"ע עב.

ריש ע' קב).

34 ראה המשך תער"ב ח"ג ע' א'שי ואילך. סה"מ עטר"ת ע' יז ואילך. ד"ה ויקח הוי' אלקים תרצ"ה פכ"ט-ל (סה"מ קונטרסים ח"ב שמב, א ואילך).

35 שמו"ר פט"ו, כב. לקח טוב בראשית בתחילתו. ועוד – נסמן בסה"מ תשי"ח ע' 239.

36 רס"ג בספר האמונות ודעות. מו"נ ח"ב פ"י. ועוד – נסמן בסה"מ תשי"ח שם.

37 ראה לקו"ת תזריע כג, ג. ביאור"ז (לאדהאמ"צ) ר"פ לך לך (ח, ג). פלח הרמון (לר"ה מפאריטש) לך לך לד, ג. ועוד. וראה אגה"ק ס"ב. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה והמועדים ח"ב ע' תרמה ואילך.

38 ראה במדב"ר פ"ב, ח. שהש"ר פ"ג, יא. תנחומא ויגש ו.

אתוון בינונין ואתוון רברבן⁴⁷, דאתוון בינונין קאי על העבודה דתורה ומצוות, שזהו הסדר הישר והרגיל, תמידין כסדרן, ואתוון רברבן שלמעלה מן השורה קאי על עבודת התשובה שהיא בחילא יתיר, ועל ידה נמשך אור בלתי מוגבל המהפך גם את החושך לאור, וכנ"ל.

והנה השורש לענין זה שבשם הוא למעלה יותר. ולהבין זה יש להקדים מה שנת"ל⁴⁸ בענין ז' שמות שאינן נמחקין⁴⁹. דהנה השמות בכלל קאי על הספירות⁵⁰, כמאמר⁵¹ לפי מעשיי אני נקרא, אך בענין זה מבאר הבעש"ט⁵² דהכוונה אינה לספירות עצמן, שהרי איתא בספרי⁵³ אליו ולא למדותיו, אלא הכוונה היא לאור שבספירות. אמנם בלקו"ת⁵⁴ אינו ברור אם כוונת הבעש"ט היא לאור המתלבש בכלים או לחיות הכלים עצמן, ומבאר אדמו"ר הצ"צ⁵⁵ דבהכרח לומר שכוונת הבעש"ט היא לחיות הכלים עצמן. וההכרח לזה הוא (כמ"ש אדמו"ר הצ"צ שם⁵⁶) ממ"ש בכתבי האריז"ל⁵⁷ בביאור ההפרש בין שם הוי' לשאר השמות, דשם הוי' הוא באורות ושאר השמות הן בכלים, וכדי לתווכ בין פירוש האריז"ל שהשמות הן בכלים ופירוש הבעש"ט שהשמות הן באורות, מכריח אדמו"ר הצ"צ שכוונת הבעש"ט היא (לא לאורות המתלבשים בכלים, אלא) לחיות הכלים עצמן. והנה ידוע פירוש הפרדס⁵⁸ בענין אליו ולא למדותיו דקאי על האור המלובש בספירות, אך לפי הבעש"ט פירוש אליו ולא למדותיו קאי על החיות דהכלים. ועל שניהם נאמר הלשון אליו, כמאמר⁵⁹ איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד. ופירוש הבעש"ט הוא בעומק יותר, משום שבחי' איהו המתייחד עם גרמוהי הוא למעלה יותר מבחי' איהו המתייחד עם חיוהי, כמבואר בהמשך מים רבים לאדמו"ר מהר"ש⁶⁰. אמנם הא גופא דורש ביאור, איך אפשר שיהי' היחוד דאיהו וגרמוהי, ובפרט שאיהו שבגרמוהי הוא למעלה מאיהו שבחיוהי. ובהכרח לומר, שהכח לזה הוא מבחינה שלמעלה

47 ראה זח"ג ב, א. סה"מ תרע"ח ע' רלג ואילך. תרצ"ט ע' 203 ואילך. תש"ה ע' 130 ואילך. ועוד.

48 ד"ה באתי לגני דליל ש"ק (לעיל ע' ו ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל דמוצש"ק (לקמן ע' ו ואילך).

49 שבועות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

50 לקו"ת ויקרא הוספות) נא, ג. ובכ"מ.

51 שמו"ר פ"ג, ו.

52 לקו"ת שם. מקומות שבהערה 55.

53 הובא בפרדס שער (לב) הכוונה רפ"ב.

54 (54 שבהערה 50.

55 אוה"ת שמות ע' קו ואילך. וראה גם לקו"ת בהר מג, ב (בחצ"ע"ג).

56 אוה"ת שם. וראה ד"ה באתי לגני דמוצש"ק (לקמן שם).

57 נת' בסידור (עם דא"ח) ריז, ג. וראה תו"א נח י, ב.

58 שבהערה 53.

59 תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

60 פרק לב (ע' לט"מ).

מבחי' איהו ומבחי' גרמוהי, וכפירוש רבינו הזקן⁶¹ דאליו קאי על עצמות ומהות, דשם שמים שגור בפיו כל⁶², והוא נמנע הנמנעות⁶³, ולכן אפשר שיהי' החיבור והיחוד דאיהו וגרמוהי.

ומכל' זה יובן עומק ענין טוב שם משמן טוב, דמכיון שענין השמות קאי על החיות שבכלים שזה שהוא מתייחד עם הכלים שרשו הוא מבחי' עצמות ומהות, הרי עי"ז נמשך הענין דשם בעבודת האדם, בירור הרפ"ח ניצוצין ע"י שם ב"ן, היינו אתהפכא חשוכא לנהורא שרשו בעצמות ומהות כנ"ל. וזהו ענין ופרעה הקריב שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, והצמיח ישועות ישראל, כי עי"ז נמשך ענין הבלי גבול כנ"ל.

והנה כשם שהוא בגלות מצרים, עד"ז הוא גם בגאולה העתידה, כמ"ש⁶⁴ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שזה שיהי' לעתיד לבוא גילוי אור הבלי גבול הוא עי" המיצר והביטול שבגלות דעכשיו. וזהו מה שאמרו רז"ל⁶⁵ אם ראית דור אחר דור מתרחף צפה לרגליו של משיח דכתיב⁶⁶ אשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך, מה כתיב בתרי"ג⁶⁷, ברוך ה' לעולם אמן ואמן. דענין ברוך ה' לעולם אמן ואמן מורה על דבר שיש לו קיום, דאמן הוא לשון שבועה⁶⁸, דהיינו השבועה והברית דהקב"ה לכאו"א מישראל שמזה נמשך הא דמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע⁶⁹. וגילוי ענין זה שבישראל הוא עי" ההקדמה דאשר חרפו אויבך ה' גו'. ולכאורה הדבר תמוה, דהרי הם שני הפכים, אלא דהיא הנותנת, כנ"ל, משום שגילוי אור הבלי גבול הוא עי" הכנת הביטול והמיצר דוקא, וכן הוא גם בפשטות, דאם ראית דור אחר דור מתרחף צפה לרגליו של משיח.

ומזה מובן גם לענין העבודה שצריכה להיות לפני הגאולה ובתור הכנה אל הגאולה, שהעבודה צריכה להיות למעלה ממדידה והגבלה. דמכיון שההמשכה דלעתיד היא בבחי' בלי גבול, הרי גם ההכנה לזה צריכה להיות באופן כזה. דזהו מה שביאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בשיחתו הידועה⁷⁰

61) הובא באגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' קמד ואילך. „היום יום" יא תשרי.
 62) ראה תו"א וירא יד, ב. סה"מ תרפ"ט ע' 20, ובהנסמן שם הערה 132.
 63) ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח. הובא בספר החקירה להצ"צ לר, ב. סה"מ תרע"ח ע' תכ. ועוד.
 64) מיכה ז, טו.
 65) פסיקתא רבתי פט"ו, טו. שהש"ר פ"ב, יג
 בסופו.
 66) תהלים פט, נב.
 67) שם, נג.
 68) שבועות לו, א.
 69) נדה ל, ב. תניא רפ"א.
 70) שיחת שמחת תרס"א (נדפסה בסה"ש תש"ב ע' 141 ואילך).

על מארזו⁷¹ כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, דמלחמת בית דוד היא המלחמה נגד אלו המנגדים ולוחמים בגילוי המשיח, אשר חרפו עקבות משיחך. והיוצא למלחמה זו צ"ל אצלו גט כריתות כותב לאשתו, דהיינו גט כריתות מכל הענינים המותרים, שהרי לאשתו קאי על אשתו הנשואה לו כדת משה וישראל, ואעפ"כ, הרי כשיוצאים למלחמת בית דוד צריך להינזר גם מדברים המותרים, שזהו ע"ד ענין קדש עצמך במותר לך⁷². אך בענין קדש עצמך במותר לך אפשר שיהי' הדבר בהגבלה, שהרי יש כמה דיעות בענין זה⁷³ אם הוא מדאורייתא או מדרבנן, וא"כ אפשר שיהיו הגבלות בדבר (ע"ד מה שנת"ל שלגבי עבודת התשובה הרי העבודה דתורה ומצוות היא במדידה והגבלה). אך ענין כותב גט כריתות לאשתו היינו למעלה ממדידה והגבלה, משום שהעבודה באופן דהגבלה הרי לא זו הדרך לנצח במלחמת בית דוד כדי שמזה יצא דוד עצמו (כמבואר במ"א⁷⁴ ההפרש בין בית דוד ודוד). וכדי לנצח במלחמה זו שהיא מלחמה עם אויבך ה', ויתר על כן, עם חרפו עקבות משיחך, שהיא מלחמה קשה עוד יותר, כי בבואה דבבואה אית להו⁷⁵, הרי מלחמה זו היא באופן שיוצא מהגבלותיו לגמרי, ויוצא מכל דבריו ועניניו, ובלי שום חשבונות דשכל, אלא באופן דשטות דקדושה שלמעלה מטעם ודעת⁷⁶. כי כשם שהמלחמה שלהם היא באופן דחוצפא בלא תגא⁷⁷, כן צ"ל בצד הקדושה יציאה לגמרי מהגבלות עצמו ומסירה ונתינה לגמרי למלחמת בית דוד.

והענין הוא, דהנה הגילויים דלעתיד לבוא הם למעלה מהגאולה דיציאת מצרים. דיציאת מצרים היתה באופן שיש נתינת מקום לגלויות אחרות⁷⁸, עד שעד היום יש אפשרות דאשר חרפו אויבך ה' אשר חרפו עקבות משיחך, וזהו משום שעדיין לא נתבררו כל הניצוצות. וכידוע⁷⁹ בענין וגם ערב רב עלה אתם⁸⁰, שבשעת יציאת מצרים ביררו ר"ב מהרפ"ח ניצוצות, ונשארו פ"ו ניצוצות כמנין הטבע⁸¹. דהגם דכתיב⁸² וינצלו את מצרים, שעשאוה

71 שבת נו, א.

72 יבמות כ, א. ספרי פ' ראה יד, כא.

73 ראה תניא פ"ל (לט, א). הערת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בטה"מ תש"ח ע' 133. לקו"ש ח"ו ע' 323 בהערה. ועוד.

74 אגרות קודש אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' שיא ואילך.

75 ראה לקו"ת תצא לו, ג. לו, ג.

76 המשך באתי לגני הישי"ת פ"ה (סה"מ הישי"ת

ע' 117 ואילך).

77 ראה סנהדרין קה, א.

78 ראה מדרש תהלים לו, י. ועוד.

79 כנפי יונה ח"ג סנ"ו. הובא במגלה עמוקות אופן נח. וראה גם תר"א בא ס, ג. סה"מ תרפ"ט ע' 205. ובכ"מ.

80 בא יב, לח.

81 סה"מ תרפ"ט שם.

82 בא שם, לו.

כמצולה שאין בה דגים⁸³, עניני עלמא דאתכסיא⁸⁴, וכמצודה שאין בה דגן⁸³, עניני עלמא דאתגליא⁸⁴, מ"מ עדיין לא נתבררו כל הניצוצות, ונשאר פ"ו ניצוצות. משא"כ בגאולה העתידה יתבררו כל הניצוצות. ולכן הרי גם הגילוי תורה לעתיד לבוא יהי' למעלה הרבה יותר מהגילוי שהי' אז. דבשעת מתן תורה לאחרי יציאת מצרים הי' הגילוי דנגלה דתורה, דהגם שהכל ניתן בשעת מתן תורה, מ"מ הרי בגילוי הי' רק גליא⁸⁵, וגם הפנימיות שנתגלתה הרי הבל היא לגבי תורתו של משיח⁸⁶, ודוקא לעתיד לבוא יהי' גילוי טעמי תורה⁸⁷ כמ"ש רש"י על הכתוב⁸⁸ ישקני מנשיקות פיהו, שזהו אמיתית הבלי גבול.

ומכל זה יובן לענין עבודתנו, עבודת מלחמת בית דוד, שצריכה להיות בלי שום הגבלות וחשבונות, וכמבואר בהמאמר⁸⁹ בענין בזבוז האוצרות שבשביל נצחון המלחמה, דזה קאי על גילוי האוצרות הכמוסים דפנימיות התורה שיתגלו ע"י מלכא משיחא, ויקויים היעוד כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, נ' פלאות⁹⁰.

וזוהו ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים גו' פן ינחם גו', דבשעת הגאולה ממצרים הי' זה עדיין באופן שלא הי' בהם הביטול לגמרי. וכמבואר בתניא⁹¹ בענין מ"ש⁹² כי ברח העם, דלכאורה למה ברחו והרי פרעה שלחם, אלא הכוונה היא משום שהרע שבקרבתם הי' עדיין בתקפו, ולכן הי' צ"ל ענין הבריחה מהרע. ומטעם זה לא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים גו' פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה². דלכאורה הרי כתיב⁹³ כי גורשו ממצרים גו', ואיך אפשר להיות וישבו מצרימה. אך הענין הוא, דפלישתים הוא מלשון מבוי המפולש⁹⁴, כמבואר בתו"א⁹⁵ שהו"ע התרחבות המציאות דקדושה, וכאשר יוצאים מ"ט שערי טומאה דמצרים אזי סדר העבודה אינו בבחי' התרחבות אלא בבחי' ביטול כנ"ל. ובעבודת

89) המשך באתי לגני הנ"ל פי"א (סה"מ ה'ש"י"ת ע' 131) ואילך.
90) זח"א רסא, ב. אוה"ת נ"ך ע' תפז.
91) פל"א (מ, ב).
92) פרשתנו יד, ה.
93) בא יב, לט.
94) ל' חז"ל – שבת קטז, ב (במשנה). שם קיז, א"ב.
95) פרשתנו סא, סע"ג"ד. וראה גם תו"ח תולדות ב [קמג], ד. ועוד.

83) ברכות ט, ב.
84) ראה לקוטי לוי"צ אג"ק ע' ער. וראה סה"מ שמות ח"א ס"ע רא. וש"נ.
85) ראה תו"א ויגש מד, ד. וראה סה"מ תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג. שם ע' תקמו. תער"ב ח"א ע' שסו. סה"מ עטר"ת ס"ע רצא"ב. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57. ועוד.
86) ראה קה"ר רפ"ב ובמת"כ שם. שם פי"א, ת.
87) תנא דבי אליהו זוטא פ"כ.
88) שה"ש א, ב.

האדם הוא, דכשיש ענין של נסיון הרי אם הוא במצב דהתרחבות אפשר שיכשל בנסיון, ויקשה קושיות ע"פ שכל התורה על נותן התורה, וידחוף עצמו לשוב למצרים, אלא צ"ל ענין הרקבון והביטול דוקא. ולכן ויסב אלקים את העם דרך המדבר⁹⁶ דוקא, דמדבר הוא ענין הביטול והרקבון, ארץ לא זרועה⁹⁷, ועי"ז נעשה ענין לכתך אחרי במדבר⁹⁸, ההליכה אחרי ה', עד שהגיעו לבחי' מדבר⁹⁸ אשר לא ישב אדם שם⁹⁹, בחי' לא אדם¹⁰⁰ שלמעלה ממדידה והגבלה, כמבואר בהמאמר שם¹⁰¹ שזהו ענין נצח¹⁰⁰ ישראל גו' כי לא אדם הוא¹⁰².

(100) שמואל-א כו, כט.

(101) המשך באתי לגני הנ"ל פי"ח (סה"מ הישי"ת ע' 153).

(102) חסר הסיום. המו"ל.

(96) פרשתנו יג, יח.

(97) ירמ' ב, ב.

(98) ראה לקו"ת במדבר ד, ג ואילך. שה"ש כב, א.

כג, סע"ב ואילך.

(99) ירמ' ב, ו.

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט ה'תשכ"א

הנחה בלתי מוגה

באתי¹ לגני אחותי כלה² ואיתא במדרש³ לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה. וע"י חטא עץ הדעת והחטאים שלאחריו (כמפורט במדרש) נסתלקה השכינה מלמטה למעלה עד לרקיע השביעי. ואח"כ התחילה העבודה להוריד את השכינה מלמעלה למטה מתחיל מאברהם, ואח"כ ע"י שאר האבות והצדיקים, עד שבא משה שהוא השביעי וכל השביעין חביבין⁴ והורידה מרקיע הא' לארץ (עולם הזה), שזהו"ע באתי לגני לגנוני, שנתגלה השכינה כבתחילה, ועוד יותר, עיקר שכינה בתחתונים. ומבאר בארוכה בפרקים הקודמים, שזהו ענינו של כל העולם (ותכלית הכוונה בבריאת העולמות) שתהי' דירה לו ית', דהרי נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁵, היינו שתהי' דירה לעיקר שכינה. שלכן הי' הציווי⁶ דועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ששם הי' עיקר השראת השכינה, ועד⁷ דירת המלך שנמצא שם בכל עצמותו. וכמו"כ הוא בעבודת כאו"א מישראל, וכהרמז וההוראה דבתוכו לא נאמר אלא בתוכם⁸, בתוך כאו"א מישראל, ומרומז עבודה זו גם בפרטי המשכן ומקדש. וכמבואר בהמאמר⁹ שהענין דקרשי המשכן (וכמ"ש¹⁰ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים) הוא, שמהפכים שקר העולם שיהי' קרש למשכן, דהנה שטים הוא מלשון שטות¹¹, דאין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות¹², וצריך להפך שטות זה, שהוא שקר העולם, שיהי' קרש למשכן ומקדש לו ית'. וכמו"כ הוא בעבודת כאו"א (וכנ"ל דבתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל) שישנה העבודה דשטים ועי"ז מעמיד משכן ומקדש לו ית', והיינו

(7) ראה אוה"ת בלק ע' תתקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. וש"נ. המשך תרס"ו ס"ע ג. סה"מ תרע"ח ע' קצג. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסה. וש"נ.

(8) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם. של"ה סט, א. א, רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

(9) סה"מ ה'ש"ת ע' 119 ואילך. ע' 124 ואילך.

(10) תרומה כו, טו.

(11) סה"מ ה'ש"ת ע' 114 ואילך.

(12) סוטה ג, א.

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק האחד-עשר מהמשך באתי לגני ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 131 ואילך. ולעיל ע' ג-ד). וראה לעיל ד"ה באתי לגני (דליל ש"ק פ' בשלח) וד"ה ויהי בשלח, שמאמר זה בא בהמשך אליהם.

(2) שה"ש ה, א.

(3) שהש"ר עה"פ.

(4) ויק"ר פכ"ט, יא.

(5) ראה הנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(6) תרומה כה, ח.

העבודה בבחי' שטות דקדושה, וכמארז"ל¹³ אהני לי שטותי' לסבא, וע"י עבודה זו שלמעלה מטעם ודעת ושכל והבנה והשגה, שטות דקדושה, מהפכים שטות דלעו"ז, שקר העולם, עד שנעשה קשר וקרב, שנעשה כלי לאלקותו ית'. והנה¹⁴ אחת העבודות העקריות במשכן ומקדש היתה עבודת הקרבנות, שענינם הוא העלאת החלב והדם ע"ג המזבח, ואש יורד מלמעלה, וגם מצוה להביא מן ההדיוט¹⁵, וכמו"כ הוא גם בעבודת האדם, עבודת הקרבנות היא (כמ"ש הבחיי"ט¹⁶) קירוב כל הכוחות, ועד אשר רזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס¹⁷, והאדם צריך להביא קרבן לה' מן הבהמה כו' שבו, כמ"ש¹⁸ אדם כי יקריב מכם קרבן להוי', דמכם קרבן להוי', דהקרבן הוא מכם מן הבהמה שבו שהוא הנפש הבהמית¹⁹, ומן הבקר גו' קאי על פרטי הענינים שבנפש הבהמית²⁰, כמו שמפרט בהמאמר²¹. ויש בזה האש שלמעלה והאש שלמטה (מן ההדיוט), שהו"ע העבודה דנפש האלקית והעבודה דנפש הבהמית.

והנה כדי לפעול כל עבודות אלו, הוא ע"י הענין דצבאות ה', מה שבנ"י נקראים (ונמצאים ב) צבאות ה'²². ומפרש בהמאמר בפרק העשירי (יהי' קודש²³), שבצבא ישנם ג' פירושים וענינים, צבא מלשון צבא לאנוש עלי ארץ²⁴ שהוא לשון זמן, צבא מלשון בציונם²⁵ וצבא מלשון חיל. וכמו"כ הוא בעבודת ה'. דהנה, תורה ומצוות ניתנו בזמן ומקום למטה (צבא מלשון זמן), באופן שיהי' בא בימים²⁶. וכדי שהעבודה תהי' כדבעי צריך להיות התכללות, שזהו"ע צבא מלשון צביון ורצון ויופי (דענין היופי הוא כשיש התכללות דוקא). ולכן אומרים קודם התפלה²⁷ (שהיא ההתחלה לכל עניני תורה ומצוותי' דכל היום) הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת²⁸ לרעך כמוך, שזהו"ע ההתכללות (פירוש הב' בצבא), שכולל את עצמו עם הצבור. והעבודה

13 כתובות יז, א. סה"מ ה"שי"ע ע' 117 ואילך.

14 סה"מ ה"שי"ע ס"ע 112 ואילך.

15 יומא כא, ב.

16 ויקרא א, ט. וראה ספר הבהיר סי' מו (קט).

רקאנטי בראשית ד, ג. תצוה כט, יח. של"ה ריא, ב.

17 ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.

18 ויקרא א, ב.

19 לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך.

20 ראה לקו"ת שם ב, ד. קונטרס התפלה פ"ח (ע')

21. סה"ש תורת שלום ע' 10.

22 סה"מ ה"שי"ע ע' 113.

22 בא יב, מא.

23 בחוקותי כו, לב. וראה בכורות נח, ב. זח"ב

רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.

24 איוב ז, א.

25 ראה ר"ה יא, א.

26 חיי שרה כד, א. וראה ד"ה באתי לגני תשכ"א

פ"י (סה"מ באתי לגני ח"א ס"ע קכט-קל. קובץ י"ד

שבט – שבעים שנה ס"ע יד ואילך).

27 פע"ח שער (ה) עולם העשי' פ"א. סידור

האריז"ל במקומו. מג"א או"ח ר"ס מו. סידור אדה"ז

לפני "מה טובו" – ראה לקו"ש חכ"ה ע' 372. וש"נ.

28 קדושים יט, יח.

עצמה היא העבודה דאנשי חיל, שזהו פירוש הג' בצבא, ועי"ז נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

(ב) והנה בפרק י"א ממשיך וז"ל: ולבאר בעומק יותר מה שישראל נקראים בשם צבאות הוי', דשם צבאות הוא שם קדוש, שהוא מהז' שמות שאינם נמחקים²⁹, (ומוסיף מיד) ושם זה נתגלה ע"י הנביאים³⁰, (דב) חמשה חומשי) תורה לא נזכר שם צבאות. עכ"ל. ולכאורה אינו מובן, שהרי זה סתירה מיני' ובי', דאיך מקשר מה שבנ"י נקראים בשם צבאות הוי' עם השם קדוש צבאות, והרי זה שבנ"י נקראים בשם צבאות הוא בתורה (בחומש), היינו בימי משה, והשם צבאות נתגלה (כמו שמוסיף מיד בהמאמר) רק ע"י הנביאים. וממשיך בהמאמר, ומביא מה דאיתא במדרש³¹ שמי אתה מבקש לידע לפי מעשיי אני נקרא, (ומסיים) וכשאני נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות. וגם בזה יש ב' הפכים, מזה שאומר לפי מעשיי אני נקרא, מובן שזהו ענין המתחלף, דלפעמים נקרא בשם זה ולפעמים בשם אחר, ולאידך הרי אני נקרא, שבכל שם ישנו אותו אני הנקרא בשם פלוני, היינו שאינו מקשר עצמו עם השם עצמו, כי אם עם האני הנקרא בשם זה.

ויובן בהקדם ביאור השם, דהנה אנו רואים בענין השם למטה, דשם אין לו שייכות עם עצם האדם הנקרא בהשם³², שלכן האדם כשהוא לעצמו אינו צריך לשם, וכל ענין השם הוא רק בשביל הזולת שרוצה לבוא בקישור עמו, שאז הרי הוא קורא בשמו והוא נפנה לקוראו. שמזה מובן, שענין השם הוא דבר חיצוני לגמרי שהוא בריחוק גדול ביותר מעצם הדבר הנקרא בשם זה. ומ"מ מבואר בחסידות³³ בארוכה (ומיוסד ג"כ על דברי השל"ה³⁴) במעלת אדם הראשון שנאמר בו³⁵ וכל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו, דחיות כל הנבראים נמשך להם ע"י שמם, כי המשכת החיות היא ע"י אותיות (מלשון

33 לקו"א להה"מ סרמ"ד (נח, ג ואילך). או"ת להה"מ ד, סע"ב ואילך (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סימן יד). לקו"ת בהר שם. נשא כו, ב. כז, א. תו"ח בא קלט, א. אוה"ת בראשית (כרך ג) תקמב, א. סה"מ תר"ל ע' סז ואילך. שם ע' צז ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פכ"ב. המשך תער"ב ח"א פש"ז ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' קז. תש"ח ס"ע 155 ואילך.
34 בהקדמה בית המקדש (יד, א). וראה רמב"ן ובחיי בראשית ב, יט.
35 בראשית שם. ב"ר פי"ז, ד.

29 שבועות לה, סע"א. רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ב.
30 ראה ברכות לא, ב. תו"א בא ס, א ואילך. תו"ח שם קלז, א ואילך.
31 שמו"ר פ"ג, ו. וש"נ.
32 ראה תו"א ר"פ תרומה. לקו"ת בהר מא, ג. בלק סז, ג. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה והמועדים ח"א ע' רכב ואילך. אוה"ת שמות ע' קג ואילך. וראה גם ד"ה אחרי ה' אלקיכם תש"כ (סה"מ דברים ח"א ע' ערה).

אתא³⁶), וזוהי מעלת אדם הראשון, שראה את חיות הנבראים כמו שהיא למעלה, וכיוון אל האותיות שעל ידם נמשך החיות אל הדבר הנקרא בשם זה. הרי נמצא, דמציאות (וחיות) כל דבר הוא השם שנמשך בו מלמעלה. ועד"ז הוא גם בשם האדם למטה, דהקישור של נשמתו עם הגוף הוא ע"י שמו, דהנשמה מצד עצמה אין לה שם, והיינו בהנשמה כמו שהיא למעלה מהבחינה דבראתה יצרתה ונפחתה³⁷, ולמעלה גם מהבחינה דטהורה היא³⁷, וכל ענין השם נעשה בהנשמה בעת שמתקשרת עם הגוף והיינו לא רק בהדרגה שכבר מלוכשת בגוף, שזהו"ע ואתה נפחתה בי, אלא גם במדריגה עליונה יותר כמו שהיא בהבחינה דאתה יצרתה או אתה בראתה, ואפילו כמו שהיא בהבחינה דטהורה היא, מכיון שגם היא שייכת לגוף זה וכמ"ש³⁷ נשמה שנתת ב' טהורה היא (בחי' טהורה השייכת לגוף זה), לכן גם בבחינה זו יש ענין השם הפועל הקישור בין נשמה זו וגוף זה. ועפ"ז מבארים³⁸ ג"כ מה שמצינו בענין הגלגולים, דכאשר נשמתו של אחד מתגלגלת אח"כ בשני, הרי אינו נקרא בשמו של הראשון כי אם בשם אחר. ולכאורה, מכיון שהשם שייך להנשמה (שהרי הגוף מצד עצמו אינו מציאות חשובה להיקרא בשם) ה' צריך להיות שמו של השני כשמו של הראשון, ולפועל אינו כן, וכמובא הדוגמא לזה מרשב"י שהי' ניצוץ נשמת משה רבינו³⁹ (ועד"ז ג"כ רב המנונא סבא⁴⁰, ובכו"כ נשמות), ומ"מ זה נקרא בשם משה וזה נקרא בשם (ר') שמעון. אך הענין הוא, דענין השם הוא התקשרות הנשמה עם הגוף דוקא, כנ"ל. ומכיון שיש שינוי בהתקשרות הנפש עם הגוף, שאינו גוף הראשון, לכן יש שינוי גם בהשם (קישור הנשמה עם הגוף). אשר מכל זה מובן, שלגבי הגוף הרי השם הוא הכל, דכל קבלת חיותו היא מהשם המקשר נשמתו עם הגוף, וע"ד המבואר לעיל בענין וכל אשר יקרא גו' הוא שמו, וכמ"ש בשער היחוד והאמונה⁴¹ דשמו אשר יקראו לו בלשון הקודש הוא חיות הדבר, והיינו כי השם מקשר הדבר הנברא עם החיות שנמשך אליו מלמעלה.

ג) והנה כשם שהוא בענין השמות בכלל, שענינם הוא לקשר הנשמה בהגוף, עד"ז הוא בענין ז' שמות שאינם נמחקים, שענינם הוא (כמאמר המדרש הנ"ל) לפי מעשיי אני נקרא, שמחבר בחי' אני עם מעשיי. והענין הוא,

(ס"ע תרכה).

36) ישע"י כא, יב. תו"א מקץ מב, ב. ובכ"מ.

39) זח"א יד, ב בהגהה. נצו"א לזח"ג רפח, א. ועוד.

37) נוסח ברכות השחר (ברכות ס, ב).

40) רמ"ז ונצו"א לזח"א רכה, א. ועוד.

38) מאמרי אדה"ז תקס"ג ס"ע שג ואילך. אוה"ת

41) פ"א.

שמות ס"ע קג ואילך. וראה המשך תעריב ח"א פש"ז

דהנה מבואר⁴² בענין ההפרש שבין עשי' למחשבה ודיבור, דעשי' נעשה נפרד מן האדם העושה, משא"כ מחשבה שהיא מיוחדת עם האדם, ואפילו הדיבור יש לו קישור יותר חזק עם האדם המדבר מכמו ענין העשי', שלכן נקרא דיבור בשם מעשה זוטא לבד⁴³. היינו, דעם היות שגם הדיבור יש בו ענין הפירוד (מעשה), בכל זאת הוא בבחי' זוטא בלבד, ואינו כהפירוד שבעשי'. וזהו מה שמביא בשער היחוד והאמונה⁴⁴ המשל מאומן דכאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף כי אף שידיו מסולקות כו' הכלי קיים כו', שענין זה שייך רק בענין העשי', כי כח העשי' שהוא כח הפועל בנפעל, הוא בפירוד מהאומן העושה את הכלי. אבל במחשבה אין זה שייך, ואפילו בכח הדיבור עם היות שגם הוא יוצא מן האדם ונעשה נבדל ממנו, מ"מ הרי הוא עדיין קשור עם האדם, שלכן כל מה שהדבור מתרחק יותר מן האדם המדבר הוא הולך ונחלש, עד שמציאותו מתבטלת לגמרי (דהרי לא שייך לומר שהדיבור שלמטה קיים לעד ולעולמי עולמים, אלא רק דיבורו או מחשבתו של הקב"ה). וזהו לפי מעשיי אני נקרא, דמעשיי הוא ענין שכאילו הוא נפרד (שהרי דיברה תורה כלשון בני אדם⁴⁵), ובמעשיי נמשך הענין דאני, שזה נעשה ע"י ענין השמות, שמקשרים האני עם המעשיי, דוגמת השם למטה שמקשר החיות שלמעלה עם הגוף (ופעולה) שלמטה.

ד) וממשיך בהמאמר: וכשאני נלחם עם הרשעים אני נקרא צבאות, א"כ מובן דשם צבאות הוא שם מלחמה, וכן איתא בשערי אורה⁴⁶ דשם צבאות הוא בנצח והוד ומשם נמשכות כל המלחמות שבעולם. (ומקשה) וצריך להבין מהו השייכות דמלחמה לנצח והוד שיהי' משם נמשכים כל המלחמות שבעולם, עכ"ל. ומבאר להלן בהפרק, שמדת הנצח מגיע בפנימיות הנפש יותר מכל הכוחות, ולכן משם נמשך ענין המלחמה. ולהבין בעומק יותר ענין השמות בכלל, שמזה תובן גם המעלה שבשם צבאות שהוא במדת הנצח, שמגיע בפנימיות יותר מכל השמות, יש להקדים תורת הבעש"ט⁴⁷ בענין ז' השמות שאינם נמחקים, שהיא לכאורה בסתירה להמבואר בכתבי האריז"ל

פ"א ה"ט. תניא רפכ"ב.

(46) להר"י גיקטליא – שער ג"ד.

(47) הובא בלקו"ת בהר מג, ב. הוספות לויקרא נא,

ג. אוה"ת שמות ע' קו ואילך. יתרו ע' תתמט ואילך.

וראה סהמ"צ להצ"צ קטו, ב. הנסמן בהערה 72.

(42) ראה לקו"ת ר"פ בלק. ובארוכה – ד"ה זה היום תרצ"ג (סה"מ קונטרסים ח"א רמא, א ואילך). ובכ"מ.

(43) סנהדרין סה, א.

(44) פ"ב.

(45) ברכות לא, ב. וש"נ. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת

בענין זה. דהנה בכתבי האריז"ל⁴⁸ מבואר, דהחילוק של ז' השמות הוא רק בהכלים של הספירות, כי פנימיות הספירות, שהוא האור וחייה של הספירות, הוא שם הוי' בכל הספירות בשווה. וההפרש הוא רק בהכלים⁴⁹, דשם א-ל הוא בחסד, שם אלקים בגבורה, שם צבאות בנצח והוד וכו'. ולכאורה מובן מזה, דרק כלי הספירות מחולקים זה מזה, דזה נקרא בשם א-ל וזה בשם אלקים, וכן בכל השמות עד השם צבאות והשני שמות שאינם נמחקים שלמטה ממנו. אמנם הבעש"ט מבאר דזה שמזכירים בתפילה ז' השמות שאינם נמחקים, הנה הכוונה בזה היא כמרז"ל⁵⁰ אליו ולא למדותיו, והיינו האורות המלוכשים בהספירות (וכמבואר בארוכה בלקו"ת בהוספות לויקרא⁵¹), והחילוק בהשמות הוא, דכשמתפללים ומזכירים את השם א-ל או אלקים או צבאות כו', הרי זה תלוי ומשתנה לפי האור, אם זהו האור המלוכש בספירת החסד, או בספירת הגבורה, או בספירות נצח והוד וכו'. ולכאורה ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל הרי האור המלוכש בהספירות הוא בכלם בשווה, היינו שם הוי', והחילוק שבין השמות הוא לא בהאורות כי אם בהכלים. ומבאר הצ"צ בארוכה ברשימותיו לפ' שמות⁵², דכוונת הבעש"ט הוא לא על האורות (חייה) של הספירות, כי אם על החיות של הכלים עצמם. וכידוע⁵³ שיש חיות בהכלים של הספירות, נוסף על האורות (וחייה) המתלבשים בהם, דזהו מ"ש⁵⁴ וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא (ולא שמתבטלים לגמרי ממיציאותם), כי כשם שגוף יש לו חיות עצמי מלבד החיות שבו שמצד נשמתו, עדי"ז יש חיות בכלי הספירות לבד החיות שמצד האורות המלוכשים בהם. ולכן, אף שמצד האורות של הספירות, הרי האורות בכל הספירות הוא שם הוי' כמ"ש האריז"ל, הנה מצד החיות שבכלי הספירות עצמם, ישנם חילוקים בין ספירה לספירה, שהחיות שבכלי ספירת החסד נקרא בשם א-ל, ושל ספירת הגבורה בשם אלקים, ושם צבאות וכו'. וזהו מה שאמרו רז"ל אליו ולא למדותיו, דכשמתפללים ומזכירים בתפילה שם אדני, שם צבאות, שם אלקים או שם א-ל, אין הכוונה אל המדות עצמן ח"ו, היינו לכלי הספירות עצמן, כי אם להחיות המלוכש בתוכם, שזהו"ע אליו. ומזה מובן ג"כ, שבחי'

48) ע' קו ואילך. וראה ד"ה ויהי בשלח שבהערה 1 (לעיל ע' כ).

49) סידור (עם דא"ח) ד"ה להבין המאמר כד אנת תסתלק (קסד, סע"ב ואילך).

50) תקו"ז בהקדמה פתח אליהו (יז, ב).

48) הובא באוה"ת שמות שם. ונתבאר בסידור (עם דא"ח) ריז, ג. וראה תו"א נח י, ב. ובכ"מ.

49) ראה ד"ה זה יתנו שנה זו (סה"מ ד' פרשיות ח"א ע' סה ואילך).

50) ספרי – הובא בפרדס שער (לב) הכוונה פ"ב.

51) נא, ג.

אליו לפי פירוש הבעש"ט⁴⁷ הוא עמוק ונעלה יותר מלפי הפירוש שבפרדס, דהנה הפרדס⁵⁵ מפרש אליו ולא למדותיו, דקאי על האורות המתלבשים בהכלים (כדלקמן סעיף ו), אבל לפי פירוש הבעש"ט שקאי על האור והחיות שבכלי הספירות עצמן, שזהו"ע איהו וגרמוהי חד, הרי מובן, שאיהו זה שרשו הוא ממקום נעלה יותר מאיהו שנעשה חד עם חיוהי, כי כדי שהאיהו יתחבר עם בחי' גרמוהי שהוא למטה מטה ביותר, צריך להיות שרשו ממקום נעלה ביותר.

ה) וזהו בכללות מה שמבאר הרב המגיד⁵⁶ על מרז"ל⁵⁷ לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני בהוי' ונקרא אני באדנות. ומקשה דיש לתת טעם למה נקרא באדנות דוקא (ואי אפשר לקרותו בשם הוי'). ומבאר, דשם הוי' הוא שם העצם⁵⁸ המהווה כל הויות, אשר קודם בריאת העולם הי' הוא ושמו בלבד כו'. והיינו, דשם הוי' הוא מקור כל ההתהוות, דשם הוי' הוא שם המפורש⁵⁹, ולמעלה יותר שם העצם, שהעצם הוא למעלה מכל ענין ההתהוות. ולכן אי אפשר לקרותו בשם הוי', כי קריאה הו"ע הגילוי עד שמגיע גם לזולתו, ואי אפשר להיות הגילוי דשם הוי' ככתבו בעולם, לפי ששם הוי' הוא שם העצם שלמעלה לגמרי מענין ההתהוות כנ"ל, והעולם אינו יכול לקבל גילוי זה (שלמעלה מענין ההתהוות) ולישאר במציאותו. ולכן נקרא בשם אדני דוקא, כי שם אדני הוא מדת המלכות ואין מלך בלא עם⁶⁰ ואין אדון בלא עבדים. ונמצא דמציאות העולם הוא מצד שם אדני, דכשעלה ברצונו שיהי' ענין האדנות והמלכות נעשה ענין ההתהוות כדי שיהי' מציאות של עם ועבדים. וזהו נקרא אני באדני, דבכדי ששם הוי' יבוא לידי גילוי לזולת בענין ההתהוות (שזהו"ע הבריאה כנ"ל), הוא ע"י שם אדני דוקא, ששם הוי' נקרא (ונמשך) בשם אדני. והנה עם היות שכללות ענין ההתהוות הוא ע"י שם אדני, אבל בזה גופא יש כמה פרטים, שזהו"ע ז' השמות שאינם נמחקים, כמו שם א-ל בחד, שזהו ההנהגה בהתהוות גופא באופן של חסד, דעולם חסד יבנה⁶¹, וכן בשאר ששת ימי המעשה, עד ליום השביעי (שזהו"ע ז' השמות שאינם נמחקים). אך כדי ששם הוי' יומשך בשם אדני (וכן בשאר השמות)

58) כס"מ הל' ע"ז פ"ב ה"ז. הנסמן בלקו"ש חט"ו ריש ע' 234.

59) סוטה לח, א. רמב"ם שבהערה 29. ועוד.

60) בחיי וישב לח, ל. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. עמק המלך שער שעה"מ רפ"א. וראה פדר"א פ"ג.

61) תהלים פט, ג.

55) שער (לב) הכוונה שם. ומציין שם לשער (ד) עצמות וכלים פ"א.

56) לקו"א (הוצאת קה"ת) סר"ס (סז, סע"ב ואילך). או"ת צד, ב (הוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סש"ה).

וראה גם לקו"א ואו"ת שבהערה 63.

57) פסחים נ, א.

הוא ע"י צמצום. דהנה מבואר לעיל דז' השמות לגבי שם הוי' הם בכללות ענין הכלים לגבי האורות, והרי מהתעבות האורות נעשו הכלים⁶², היינו דמזה שהאור נעשה לא כל כך בדקות (התעבות האור), עי"ז נעשה ענין הכלי. וצמצום זה שנעשה בהאור, שנתעבה בערך ענין הכלי, הוא ע"י הקדמת צמצום הראשון. דזהו מה שהרב המגיד⁶³ מפרש מארז"ל⁶⁴ נגד שמא אבד שמה דמכיון שרצה הקב"ה שיהי' נגיד (שמא), היינו שיהי' נגיד ואדון שזהו"ע המלכות (והרי אין מלך בלא עם כו' (כנ"ל), היינו שיתהווה דבר שהוא כאילו נפרד), הנה על זה צריך להיות הענין דאבד שמה שנעשה צמצום בהענינים שלמעלה עד לצמצום הראשון שהוא סילוק לגמרי, שזהו"ע אבד שמה (אבד באל"ף) שמורה על סילוק לגמרי.

ו) והנה ע"ד שנת"ל (סוף ס"ד) בהענין דאיהו וחיוהי ואיהו וגרמוהי, דבחי' איהו שמתייחד עם גרמוהי היא נעלה ועמוק יותר מבחי' איהו שמתייחד עם חיוהי, כי כדי לחבר שני הפכים, להתייחד גם עם גרמוהי שהוא מטה מטה ביותר, הוא דוקא ע"י גבוה גבוה ביותר, הנה כמו"כ הוא גם בענין שם הוי', שכדי שיהי' נמשך באדנות, הוא ממקום נעלה ביותר. וזהו ג"כ מה שמפרש הרב המגיד שם⁶⁵ דכהן גדול ביום הכיפורים אמר את השם ככתבו⁶⁵ (ובכללות הוא שבבית המקדש הי' יכול להיות הענין דשם הוי' ככתבו). ומבאר בזה, כי כדי להשיג את השכל ועצם כמו שהוא למעלה הוא דוקא כאשר יש התגברות הרוחניות והתפשטות הגשמיות. ולכן, ביום הכיפורים שהוא למעלה גם משבת (דשבת משפיע על ששת ימי המעשה, ועאכו"כ יום הכיפורים שהוא שבת שבתון⁶⁶), שאין בו לא אכילה ולא שתי', וכהן גדול שעליו נאמר⁶⁷ להבדילו קדש קדשים, ענין הרוחניות, הנה אז אפשר להיות הענין דקורא הוי' ככתבו ולא בשם אדני'. ולכאורה אינו מובן, הרי גם ענין הרוחניות אינו בערך לגבי למעלה, דלגבי הבחינה שלמעלה מהתהוות הרי כשם שגשמיות הו"ע של התהוות כמו"כ הרוחניות הו"ע של התהוות, ואיך אומרים שביום הכיפורים בקדש הקדשים, שאז יש (רק) התפשטות הגשמיות, אפשר להיות קריאת השם ככתבו. ואפשר לומר הביאור בזה (בדרך אפשר),

(סש"צ).

64 אבות פ"א מי"ג.

65 ראה יומא לה, סע"ב (במשנה). ועוד.

66 אחרי טז, לא. אמור כג, לב.

67 דברי הימים"א כג, יג.

62 ראה ע"ח שער (ו) העקודים פ"ג ואילך. שער (זו) סדר אבי"ע פ"א. ועוד. מאמרי אדה"ז אתהלך – לאזניא ע' רכג. שער היחוד (לאדהאמ"צ) פכ"ח (כב, ב). סה"מ עת"ר ע' לג. תרפ"ט ע' 256. ד"ה תקעו שנה זו (סה"מ ראש השנה ע' פב). ובכ"מ.
63 לקו"א סר"ב (ג, סע"ד ואילך). אר"ת צח, א"ב

דהיא הנותנת. דהנה עבודת הכהן גדול ביום הכיפורים הי' למטה דוקא, דהכהן גדול הי' צריך להיות נשמה בגוף עם כל עניני הגוף, שלכן הי' צריך להיות אצלו שייכות (האָט ער זיך געדאַרפֿט האָבן צו טאַן) עם עניני העולם, כמרז"ל⁶⁸ ביתו זו אשתו, אלא שבזה גופא הוא פועל שיהי' באופן דהתפשטות הגשמיות. ועד"ז הוא בזמן ומקום, דבזמן הי' זה ביום הכיפורים שהוא יום הקדוש שבכל השנה שלכן אין בו לא אכילה ולא שתי', אבל הרי גם יום זה הוא במספר דשס"ה ימות השנה. ועד"ז גם במקום, היינו בבית המקדש דזה שער השמים⁶⁹, ושם הי' מקום הארון אינו מן המדה⁷⁰ ביחד עם מדה מדוייקת דאמתים וחצי ואמה וחצי⁷¹, היינו שהוא חיבור שני הפכים (ועד"ז החיבור בזמן (יום הכיפורים) ונפש (כהן גדול) כנ"ל), ואז יכול להיות שיהי' נקרא (היינו הגילוי, ד) שם הוי' שם המפורש ושם העצם. וזהו ג"כ בכללות פירוש אדמו"ר הזקן⁷² בהענין דבכל קראנו אליו ולא למדותיו, וכידוע תורת אדמו"ר הזקן בזה, דהפרדס מפרש שאליו ולא למדותיו היינו (האורות כמו שהם שייכים להתהוות, שהוא) האורות שבספירות (כלים), ופירוש הבעש"ט הוא דקאי על האורות היינו החיות המחי' את כלי הספירות שנלקח ממקום עמוק יותר, ואדמו"ר הזקן מסיים שם שפירוש הפשוט בזה הוא (לא ח"ו כחולק על רבו, כי אם שזהו פירוש הפשוט ופנימיות כל הפירושים), דאיך יכול להיות החיבור דאיהו וחייהו והחיבור דאיהו וגרמוהו, הוא מצד נמנע הנמנעות, וזהו פירוש הפשוט דקאי על עצמות ומהות שזהו אמיתית הענין דאליו ולא למדותיו. ומוסיף בזה, אַז וואָס נעמט דאָס (מה לוקח את הבחינה דאליו), עצם הנשמה. דבכתוב⁷³ נאמר בכל קראנו אליו ומי גוי גדול גוי' אלקים קרובים אליו, דב"פ אליו אלו קאי על עצמות א"ס ועצמות הנשמה, שהעצם שלמעלה הוא קרוב לבנ"י (עצם הנשמה) כמ"ש⁷⁴ קרוב הוי' לכל קוראיו ובכל קראנו אליו היינו מה ששם שמים שגור בפי כל אפילו בפי נשים ותינוקות שהכוונה אצלם היא עצמות ומהות א"ס⁷⁵. ועל זה אומרים, דכאשר בשעת התפלה קורא ומזכיר שם מז' שמות שאינם נמחקים, הכוונה בזה היא אליו ולא למדותיו, עצמות א"ס, זה שאצלו נמנע הנמנעות וישנו בעצם.

ע' קמד ואילך. סה"מ תש"ט ואילך. „היום יום" יא תשרי.

(73) ואתחנן ד, ז-ח.

(74) תהלים קמה, יח.

(75) ראה תו"א וירא יד, ב. מאמרי אדה"ז ענינים ע' סח. סה"מ תרפ"ט ע' 20. וש"נ.

(68) יומא בתחלתה.

(69) ויצא כח, יז ובפרש"י.

(70) יומא כא, א. וש"נ.

(71) תרומה כה, י.

(72) הובא באגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג

ז) והנה כמו שהוא בכל הספירות, כמו"כ הוא בספירת הנצח (שבבחינה זו הוא השם צבאות). והענין הוא, דהנה מדת הנצח שייכת לענין המלחמה (כמו שמבאר בהמשך הפרק). דהנה אנו רואים, שענין הנצח הוא לנצח כל דבר, ואנו רואים ג"כ שהוא מושרש בעצם הנפש ובוה שאצלו עצם הנפש הוא בגילוי, שזהו מה שאומר בהפרק דמדת הנצח בתוקף שייך בגדול דוקא. וכל מי שגדול יותר מדת הנצחון היא אצלו ביותר, דמי שהוא קטן ישנם ענינים שהוא עומד עליהם בתוקף (אויף וועלכע ער שטעלט זיך) ויש ענינים שאינם נוגעים לו, ויש ענינים שבהם יענה עזות וחוצפה, אבל הענין דמדת הנצח אינו מתלבש בוה. אבל כאשר הוא אדם גדול, עד לגדול בתכלית, שזהו ענין המלך שמשכמו ומעלה גבוה מכל העם⁷⁶, גם מהראש ומוחין שלהם (וכידוע הביאור⁷⁷ בזה, דשכ"מ הו"ע אחוריים שלמטה מהראש, והשכ"מ של המלך הוא גבוה מהראש ומוחין של העם מכיון שהוא לגמרי שלא בערכם), הנה דוקא המלך יש אצלו מדת הנצחון בתוקף ובתכלית. ומבאר בוה, דבענין המלחמה יש שני פרטים ואופנים, הא' לשלול שלל ולבוז בו, והב' ענין מלחמה הוא להוציא נצחוננו שיהי' כרצונו וחפצו. וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁷⁸ בארוכה, דענין הא' במלחמה לשלול שלל ולבוז בו אינו שייך דוקא במלך, כי אם גם אצל שר ואפילו שר קטן. דמלחמה כזו היא באופן שנמדד אצלו לפי הכח והגבורה שלו, ומכיון שהמלחמה היא לשלול שלל ולבוז בו ויודע כמה שלל ובו יהי', אזי מעריך כמה הוצאות וענינים כדאי להשקיע בשביל ניצוח המלחמה, ומצד זה שהוא ענין והערכה של שכל והבנה והשגה, הרי זה יכול להיות גם אצל הראש ומוחין של העם ולא דוקא אצל זה שמשכמו ומעלה גבוה מכל העם. והנה ענין הב' במלחמה שזהו אמיתית ענין הנצח, הוא לבטל את המנגד ולנצח שיהי' כרצונו דוקא ועאכו"כ כשהזולת הוא מורד, ואז, מכיון שצריך להיות כרצונו אינו מתעכב ע"י שום ענינים של הבנה השגה וחשבון. ולכן כשישנם אוצרות שאצר הוא עצמו וגם אוצרות שאצרו אבותיו מדור דור, שבאוצרות אלו יש הון יקר וסגולת האוצרות טובים, עד שבד"כ הנה לא רק שאינו מבזבז אותם אלא שאינו מראה אותם כלל, כי עליהם כתיב⁷⁹ כמטמונים תחפשינה, כדרך וענין האוצר שהוא כמוס. אלא דכאשר ישנו ענין היוצא מן הכלל ע"ד שמחת בנו יחידו וכיו"ב אז מראה את האוצרות (וכמובא⁸⁰

(78) תר"ח שמות שכב, ב ואילך.

(79) ל' הכתוב – משלי ב, ד.

(80) תר"ח שם (ושם: בלטשאצר).

(76) שמואל-א ט, ב.

(77) אוה"ת שה"ש (כרך ב') ע' תיד-טט. וירא (כרך

ד) תשסד, ב.

הדוגמא לזה (בלעו"ז), כמו בלשאצר שבשעת טוב לבו הראה את כלי בית המקדש) אבל גם אז אינו מכובז אותם. ומ"מ אוצרות אלו גופא, כשבא לענין שמתלבש בזה מדת הנצחון שיהי' כרצונו, אזי לא רק שפותח את אוצרותיו ואוצרות אבותיו מדור דור מסגולות האוצרות ומגלה אותם, אלא יתירה מזו שמכובז אותם. והביאור בזה הוא (כמו שמבאר בהפרק) דנצח מושרש בעצם הנפש, ומכיון שהוא בעצם הנפש היינו למעלה מהאור וחיות שבא בגילוי, לכן שייך שילך במסירת נפש שמעמיד חיי נפשו בסכנה ומכובז כל אוצרותיו בכדי לנצח את המלחמה, כי סיבת המלחמה היא ענין הנצח שנטוע בעצם הנפש למעלה מחיי נפשו בגלוי.

ח) וע"ד כל הנ"ל במשל בהענין דמלחמה, ישנם ענינים אלו גם למעלה. והענין הוא, דהנה, מה שתובעים מבנ"י היא העבודה ע"ד דצבא, ובימי משה נקראו בנ"י על שם זה צבאות ה', ואחרי זמן זה כשבא יהושע כתיב בנ"י⁸¹ אני שר צבא ה' עתה באתי, ואיתא במדרש⁸² עתה באתי דוקא עתה אבל כשבאתי בימי משה רבך לא רצה לקבלו, ואחרי שהתחילה העבודה דשר צבא ה' שיהושע כן קיבל, הנה אח"כ גילו הנביאים את השם צבאות. אבל לא זוהי תכלית העבודה, כי אם התכלית הוא שיהי' צבאות ה' כמו שהוא (בתורה) בימי משה (כבהתחלת הפרק), אלא שבכדי לבוא לזה צריך להיות מקודם העבודה דה' צבאות וענין הממוצע דאות הוא בצבא דילי⁸³. וכמו שמבאר כ"ק אדמור"ר הצ"צ⁸⁴ הפרטים בזה, שישנם ג' ענינים, צבאות ה' (כבהתחלה), שאינו מציאות לעצמו כי אם שישנו רק הוי' והוא הצבא שלו וטפל ובטל אליו, וישנה הבחינה דה' צבאות שגילתה חנה והנביאים שלאחרי' (עד בגלות האחרון), שאז הי' נבואת זכרי', שאז כמעט כל הנבואות הם בשם זה, ואז הו"ע אני נלחם ברשעים ובאופן שאין שייכים עדיין להעבודה דצבאות ה', ואפילו לא להעבודה דאות הוא בצבא דילי', כי אם רק הענין דה' צבאות. דבכללות הוא כמבואר במ"א⁸⁵ בארוכה, שזוהי העבודה מצד עולמות בנ"ע, שאז ישנם המיצרים וגבולים עכ"פ המיצרים דקדושה, המיצר וגבול דשכל, ולכן אי אפשר לבוא לביטול אמיתי, דגם עבודה נעלית היא יש מי שאוהב, דאפילו כשהוא בדרגת הביטול דעולם הבריאה הרי הוא מ"מ מציאות לפחות כהמציאות דעולם הבריאה. אלא שמצד הענין דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד שנמשך ע"י הספירות

(84) אוה"ת בא ס"ע שכו ואילך.

(85) ראה גם תר"א ר"פ בא.

(81) יהושע ה, יד.

(82) ב"ר פצ"ז, ג. וראה שמור"ר פל"ב, ג.

(83) חגיגה טז, רע"א.

ואח"כ ע"י הפרסא עד בעולמות ב"ע, אז הוא נלחם ברשעים ופועל הנצחון, כי הקב"ה עוזרו, שזהו הענין דה' צבאות, ומנצח במלחמה ונעשה הענין דצבאות. דמקודם ה' מציאות ואח"כ הנה מציאות זו נעשה צבאות שלו. ובבחינה זו אינו נקרא עדיין בשם צבאות הוי', אף שניצח את המלחמה. ואפילו מלחמה זו צריך להיות באופן שהוא מבזבז כל האוצרות, וכפי שיתבאר להלן.

והנה אופן הכי נעלה בעבודה הוא כמו שהי' בימי משה דפני משה כפני חמה⁸⁶ דאין שייך בזה שינויים (משא"כ פני יהושע כפני לבנה⁸⁶ שאז הי' הענין דשר צבא ה' עתה באתי). והוא כאשר מהפך את הרע לטוב שנתבטל כל מציאות המנגד ואזי עובד הוא את עבודתו בתמידות בלי שינויים. ואז הוא מציאות דצבאות ה' שאינו מציאות בפני עצמו כי אם הוא טפל ובטל להוי', והוא העבודה מצד עולם האצילות שזהו ענינו של שם הוי' (צבאות ה') וגם ענינו של משה (שזה הי' בזמנו דוקא, כנ"ל) הוא עולם האצילות, וגם כמו שהוא למטה. וכמבואר בכ"מ⁸⁷ דמה שמשה הוא עולם האצילות, הכוונה בזה היא דכמו שהוא למטה ודיבר עם פרעה מלך מצרים הנה גם אז הוא עולם האצילות דמשה משה ולא פסיק טעמא בינייהו⁸⁸. וישנו אופן הממוצע בעבודה הוא דאות הוא בצבא דילי' שהמשיכו הנביאים, דבצבאות ממשיכים המשכה מלמעלה, וכדרך הענין המבואר במ"א⁸⁹ דאפילו בהעבודה דיחודא תתאה צריך להיות ההמשכה דיחודא עילאה כי דוקא אז הנה עבודתו אפילו כמו שהיא בעולמות ב"ע, יחודא תתאה, היא כדבעי. וזהו בכללות ג' הענינים שמבאר הצ"צ, צבאות ה' שהי' בימי משה, ענין הממוצע שזהו הענין דאות הוא בצבא דילי' והשם צבאות שהוא מז' שמות שאינם נמחקים, אלא שענין זה גילו הנביאים כי עיקר העבודה באופן זה (צבאות) הוא בעולמות ב"ע שישנה כבר מציאות, ולכן הנה זוהי התחלה לזולת, התחלה למציאות דמנגד שצריכים לבטלה.

ט) והנה על כל עבודות אלו צ"ל בזבז האוצרות עד שבאים לידי אתהפכא. וזהו ג"כ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁹⁰ בענין מדת הנצח דלמעלה, דלכאורה אינו מובן, הרי מדת הנצח היא לבטל את המנגד, ואיך שייך לומר למעלה ח"ו כן, דמי הוא אשר יעמוד נגדו ית' כו'. ומבאר זה, במ"ש⁹¹

86) ב"ב עה, א.

87) ראה לקו"ת נצבים מט, ב.

88) זח"ג קלח, רע"א. וש"נ. המשך תרס"ו ע' רטז.

89) קונטרס עץ החיים פ"ז ואילך.

90) סה"מ תרכ"ו (קה"ת, תשמ"ט) ע' רפו ואילך.

תרכ"ט (קה"ת, תשנ"ב) ע' סד ואילך. וראה גם ד"ה

אר"א צדקת פרזונג תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט ע' 120 ואילך).

91) שמואל-א טו, כט.

וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, דענין הנצח למעלה (על מגד) הוא שנצח ישראל היינו לנצח אלו המנגדים לישראל, דמזה נתעורר למעלה הענין דמדת הנצח. ועז"נ נצח ישראל גוי' לא אדם הוא להנחם דמדת הנצח שרשו מבחי' לא אדם הוא היינו למעלה מהאדם שעל הכסא. ולכן אין בזה חשבונות והערכות (שמצדם שומרים את האוצרות שלא להראותם ועאכו"כ שלא לבזבזם) ומבזבזים כל האוצרות דלמעלה, עד שמעמיד כביכול גם חיי נפשו בסכנה, בכדי לנצח המנגדים לישראל. ובכללות זהו החילוק בין אתכפיא לאתהפכא, דענין האתכפיא הוא שישנו מנגד עדיין אלא שמנצחו ע"י שהקב"ה עוזרו, שזהו"ע הנצח שצריך לנהל מלחמה ובאופן שמבזבו את האוצרות. ואוצרו של הקב"ה הוא יראת שמים⁹², הוא בחי' יראה עילאה, דהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים⁹³, ואוצרו של הקב"ה, הון, הוא פנימיות היראה יראה עילאה, וע"י אוצרות אלו יכול הוא לנצח אפילו בהמלחמה באופן דאתכפיא⁹⁴. אבל לא זוהי התכלית כי אם צריך לבוא להענין דאתהפכא, וע"ד שהוא בהענין דצבאות ה', שאין שום מנגד לגמרי ואין שום מציאות כי אם הכל טפל להוי'. ובכללות הוא כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁹⁵ החילוק אפילו בהעבודה עתה, דבעבודת הבינונים יכול להיות שיהי' במלחמה זו כל ימיו כמבואר בארוכה בתניא⁹⁶, משא"כ בצדיק הרי נקרא עבד ה' (ולא עובד ה') היינו שכבר גמר עבודתו, שזהו"ע אתהפכא.

והנה ב' ענינים אלו הוא גם שני הענינים דצדקת פרזונו בישראל⁹⁷. דהנה על פסוק זה דרשו בגמרא⁹⁸ פרזונו מלשון פרזונו דצדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן לבין האומות, ומכיון שב' הפירושים הם באותה התיבה מוכח שענינם חד הוא. כי כדי שיהי' הענין דצדקת פרזונו, שהו"ע פרזות תשב ירושלים⁹⁹ שאין צריכים חומה המגינה מפני אויב ומתנגד מכיון שנתבטל כל מציאותם, הוא ע"י שצדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן לבין האומות. דהנה פיזור זה הוא כמרז"ל¹⁰⁰ לא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, וידוע הפירוש בזה¹⁰¹, שאין הכוונה רק לגרים כפשוטם שהרי אינו בערך לגבי היסורים ושיעור זמן הגלות, כי אם הכוונה לניצוצי קדושה

97) ס' שופטים ה, יא.

98) פסחים פז, ב.

99) זכרי' ב, ח.

100) פסחים שם.

101) תר"א לך לך יב, א.

92) ברכות לג, ב. וראה שבת לא, ב.

93) ברכות שם.

95) ראה בארוכה בכ"ז תו"ח שם שכו, ב ואילך.

95) המשך מים רבים תרל"ו פ"צ.

96) פכ"ז.

שהם בבחי' גרים. כי הם נמצאים בשבי' בעניני המדינה שאלי' גלו ישראל, ועי"ז שאחד מכם גולה לברברי' ואחד מכם גולה לסמטרי¹⁰², ויש לו כל צרכיו גם צרכיו הגשמיים, והוא מעלה אותם לקדושה (שנעשה דם ובשר כבשרו ועובד עבודתו בכח האכילה ההיא וכו'), הנה עי"ז הוא לוקח את הניצוץ קדושה מתחת ממשלת השר של אותה המדינה, ומגיירו ומעלהו לשרשו ומקורו בהאבוקה, לאשתאבא בגופא דמלכא¹⁰³. וזהו כללות הענין דלשולל שלל ולבוז בז, שהו"ע בירור ניצוצות הקדושה, שצריך על זה מלחמה, ועד שבשביל זה יש בזבוז האוצרות, שהו"ע העבודה בלי שום טעם וחשבון, למעלה ממיצרים וגבולים גם דקדושה (וכמבואר לעיל ס"ז, דמצד טעם ודעת לא זו בלבד שלא הי' מבזבוז האוצרות, אלא שגם לא הי' מראה אותם).

והנה הענין דבזבוז האוצרות הוא בעיקר בגמר הבירורים, כאשר מטו רגלין ברגלין (כדאיתא בזהר¹⁰⁴ ובארוכה בספרי קבלה¹⁰⁵), בסיום השית אלפי שני דהוי עלמא¹⁰⁶, בשני אלפי ימות המשיח (שלאחרי שני אלפים תהו ושני אלפים תורה), ובזה גופא הוא ביחוד באלף הששי וסוף אלף הששי דרא דעקבתא דמשיחא¹⁰⁷. דעל זמן זה אמרו רז"ל¹⁰⁸ אם ראית דור אחר דור מחרף צפה לרגליו של משיח שנאמר¹⁰⁹ אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך מה נאמר אחרי זה ברוך ה' לעולם אמן ואמן. דאמן ואמן כפשוטו הוא שמקיים את הדבר ובפרט ע"פ הדין¹¹⁰ שזה נעשה שבועה הרי זה קיום באופן שאי אפשר לשנותו, וכדי שיהי' ברוך ה' לעולם בלי שום שינויים, הוא ע"י שלפנ"ז ישנו דור אחר דור מחרף ולוחמים לא רק נגד חרפו אויביך ה' כי אם גם נגד חרפו עקבות משיחך, ועי"ז פועלים שיהי' ברוך ה' לעולם ובאופן דאמן ואמן.

והענין הוא, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע¹¹¹ דמלחמה זו (נגד חרפו עקבות משיחך) הוא משארז"ל¹¹² כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו. שזהו דיוק הלשון מלחמת בית דוד ולא מלחמת דוד, וכמו שמדייק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במ"א¹¹³ דישנם מאמרי רז"ל

102 (שהש"ר פ"ב, ח (ב)).

103 ראה זח"א ריז, ב.

104 ח"ב רנח, א.

105 ראה מק"מ לזהר שם.

106 ע"ז ט, א.

107 ראה אגה"ק ס"ט.

108 פס"ר פט"ו, טו. שהש"ר פ"ב, יג (בסופו).

109 תהלים פט, נב-נג.

110 שבועות לו, א.

111 שיחת שמח"ת תרס"א (נדפסה בס' השיחות

תש"ב ע' 141 ואילך).

112 שבת נו, א. כתובות ט, ב.

113 במכתבו (קובץ מכתבים א' מכתב ט'. אגרות-

קודש שלו ח"א ע' שיב).

שמישיח נקרא בהם בשם דוד, וכן בכתוב כמש"נ¹¹⁴ ועבדי דוד מלך עליהם גו' לעולם, ויש כמה מרז"ל בהם נקרא בן דוד וכמאמר¹¹⁵ דור שבן דוד בא. ומבאר שם דכאשר משיח אינו בגלוי עדיין ועאכו"כ לא בתוקף ועוצם אז נקרא בשם בן דוד, משא"כ כשענין המשיח הוא בתוקף ובגילוי נקרא בשם דוד. וזהו ג"כ מה שאומרים מלחמת בית דוד הרי זה לא דוד עצמו, כי זה מצב ששייך על זה מלחמה, וצריכים עצות והכנות איך לנצח את המלחמה. ועל זה אמרו כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו, דאשתו קאי על כל ענינים הגופניים. ומבאר בארוכה בשיחתו הקדושה¹¹¹, שבדרא דעקבתא דמשיחא ישנם שני ענינים, אשר חרפו אויביך ה' ואשר חרפו עקבות משיחך, שבכלל הם ב' שורות ודורות מיוחדות וכמו שאמרו דור (שורה) אחר דור מחרף. שורה ושיטה הא' (אשר חרפו) אויביך ה', שמכחישים בכל ענין האלקות (ובתוך זה גם בהענין דמשיח, עקבות משיחך). והב' חרפו עקבות משיחך, דעם היות שאינו מנגד על ה', ויתירה מזו שיכול להיות בציור דלומד תורה ומקיים מצות כמבואר בארוכה בהשיחה, ומ"מ הנה חרפו עקבות משיחך, כי מאמינים שהגאולה היא בידי אדם ולא ע"י משיח. ומזה נשתלשל אחרי זה למטה יותר שחסר אצלו החיות והתלהבות בעבודת התורה ומצוות הבא רק ע"י התקשרות עם הוי' אלקיך אש אוכלה הוא¹¹⁶ שהוא היפך הקרירות, וכמבואר בהשיחה שבין קרירות וכפירה איז גאַר אַ דינע ווענטל (יש מחיצה דקה ביותר)¹¹⁷. דהן אמת שאינו בכלל אויביך ה' שהרי מודה בהוי' ועד שלומד תורה ומקיים מצוות, אבל עושה זה בקרירות עד שיכול להיות הענין דחרפו עקבות משיחך, שישנם פרטים בענין המשיח שעל זה הוא באופן דחרף, כמבואר בארוכה בהשיחה. והנה בכדי לנצח מלחמה זו, על זה אמרו כותב גט כריתות לאשתו, שכורת עצמו (שזהו"ע הגט) מאשתו שקאי על עניניו הגופניים, גם ענינים המותרים. וכמובן מפורט של מרז"ל זה, שהרי רק על זה שייך ענין הגט שלולי הגט אשתו כגופו דמיא¹¹⁸, שזה גוף שלו וענין גשמי שמותר בו ע"פ תורה. אבל כשצריך לנצח במלחמה זו דחרפו אויביך ה', חרפו עקבות משיחך, בזה תובעים העבודה באופן דמסירת נפש, גט כריתות כו'. דהנה ידוע הפירוש¹¹⁹ במש"נ¹²⁰ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, דכשראה המסירת

(114) יחזקאל לו, כד"כה.

(115) סנהדרין צז, א. ועוד.

(116) ואתחנן ד, כד.

(117) הובא גם ב,היום יום" טז שבט.

(118) קה"ת, תשנ"ג. סה"מ תש"ב ע' 13.

(119) קה"ת, תשנ"ג. סה"מ תש"ב ע' 13.

(120) בהעלותך יב, ג.

(118) הובא גם ב,היום יום" טז שבט.

(119) קה"ת, תשנ"ג. סה"מ תש"ב ע' 13.

נפש של הדור דעקבתא דמשיחא שישנם העלמות והסתרים ונמצאים בחשך כפול ומכופל, ולא רק מצד אלו שחרפו אויבך ה' אלא עוד יותר מאלו שחרפו עקבות משיחך דבבואה דבבואה אית להו¹²¹, ומ"מ מבלי הבט על כל זה יש להם מסירת נפש (דרך באופן זה אפשר להיות העבודה אז), הנה זה פעל ענוה גם אצל משה. וזהו מש"נ¹²² רגלי העם אשר אנכי בקרבו, רגלי העם דייקא.

יא) והנה מבואר בתחלת הפרק, דאע"פ שבימי משה היתה העבודה דצבאות ה', מ"מ עתה העבודה היא למטה מזה וגם אין העבודה דאות הוא בצבא דילי' כי אם העבודה דה' צבאות דלמטה מזה, שהיא העבודה בעולמות ב"ע עד להעבודה בעוה"ז התחתון. והכח לעבודה זו שגם כאשר נמצאים במדריגה פחותה כזו ומ"מ עובדים ה' ובאופן דמסירת נפש (עד שאפילו משה הי' עניו כלפי העבודה דדור זה), הנה על זה הוא מבאר בהפרק שישנו הענין דכזבוז האוצרות שהקב"ה עוזרו ומכזבוז האוצרות שלמעלה, גם האוצרות שנאספו (בלשון המאמר) מדור אחר דור (ע"ד לשון רז"ל הנ"ל דור אחר דור מחרף, שני דורות). ובזבוז זה פועל על האדם שגם אצלו תהי' העבודה באופן של בזבוז, שהוא מסירת נפש כנ"ל, ובאופן (כמבואר בהמאמר) של מדת הנצח שנוגע לו בעצם נפשו, שלכן מעמיד בסכנה את כל עניניו ואוצרותיו שלא הי' מראה אותם וכל שכן שלא הי' מכזבוזם, אוצרות שיש לו מצד הבחינה דזה א-לי ואנוהו¹²³ (אוצרות שלו) וגם אלו שמצד הבחינה דאלוקי אבי וארוממנהו¹²³ (אוצרות אבותיו), וגם את זה הוא מבזבז עד שמעמיד בסכנה גם חיי נפשו. וכידוע¹²⁴ ביאור המשנה¹²⁵ אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, דקאי גם על שכר היותר עליון שגם זה נקרא בשם פרס. ומהו ענינו, הרי זה כתורת אדמו"ר הזקן¹²⁶ מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ¹²⁷ זע איך וויל זע גארניסט איך וויל ניט¹²⁸ דיין גן עדן איך וויל ניט דיין עולם הבא איך וויל מער ניט אז דיך אליין (איני רוצה שום דבר, איני רוצה את הגן עדן שלך איני רוצה את העולם הבא שלך, איני רוצה כי אם אותך בלבד), שזהו"ע שלמעלה מחיי נפשו. דעולם הבא וגן עדן עד ג"ע העליון שמשם שרש הנשמות (שחצובות מתחת כסא הכבוד¹²⁹ שהו"ע ג"ע העליון), הנה כל זה הו"ע חיי

(126) בשרש מצות התפלה שם.

(127) תהלים עג, כה.

(128) כאן ככה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. החו"ל.

(129) זח"ג כט, ריש ע"ב.

(121) יבמות קכב, א.

(122) בהעלותך יא, כא.

(123) בשלח טו, ב. וראה שלי"ה מ, א.

(124) שרש מצות התפלה ספ"מ.

(125) אבות פ"א מ"ג.

נפשו, ובכדי לנצח את המלחמה הוא דוקא ע"י שמבזבז כל האוצרות עד גם חיי נפשו, ועמך לא חפצתי זע איך וויל מער ניט ווי דיר אַליין (איני רוצה כי אם אותך בלבד). והנה מכיון שעבודתו היא מצד מדת הנצח לכן אינו נוגע כלל איזה מנגד הוא, דאפילו אם אינו מנגד על ענין עיקרי כמצות עשה מן התורה, ואפילו לא על מצוה מדברי סופרים או דקדוק קל של דברי סופרים, רק שיודע שהו"ע שאינו כפי רצון העליון (ובמילא מנגד על רצון העליון) הרי הוא מעמיד עצמו (שטעלט ער זיך אַיין) עם כל מציאותו, ולא רק המציאות דגופו ונפש הבהמית שלו כי אם גם אוצרותיו היקרים לו מכל יקר עד לחיי נפשו וחיי נפש האלקית שלו כנ"ל. והכח על זה הוא (כנ"ל) מפני שמלמעלה מבזבזים את האוצרות, דהקב"ה עוזרו. ומכיון שצ"ל מלחמה גדולה ביותר עד להעמיד חיי נפשו וחיי נפש האלקית, הרי גם העזר שבא על זה מלמעלה הוא שמבזבזים האוצרות הכי יקרים.

(ב) וממשיך בהמאמר: דהסדר בזה הוא דבעת המלחמה שפותחים את האוצרות ונותנים אותם ע"י שרי הפקידים שהם פקידי החיל, והכוונה בזה הם אנשי החיל שהם דוקא עושים את הנצחון עכ"ל. דאנשי החיל, הם המביאים את הנצחון בפועל אלא שהוא ע"י העזר שבא ע"י פקידי החיל עד ע"י הראש וראשים דכל פקידי החיל, אבל בזבז האוצרות עצמו הוא לא בשביל הראשים ופקידי החיל כי אם בשביל אנשי החיל, שהם עיקר הצבא, שלהם נותנים את האוצרות והם מנצחים במלחמה. וע"י נצחון המלחמה נעשה בהם כל הענינים הנ"ל (ס"ח) שבצבא, דאחרי שיש הענין דה' צבאות ולאחרי זה הענין דאות הוא בצבא דילי' אזי באים אח"כ להבחינה דצבאות ה'. וזהו"ע צדקת פרזונו בישראל, דוהנצח זה בנין ירושלים¹³⁰ פרזות תשב ירושלים. ולכן מבואר¹³¹ דוהנצח זה בנין ירושלים אין הכוונה בזה על ירושלים כמו שהיא במקדש ראשון ושני, כי אז לא הי' עדיין הענין דנצח שפירושו גם מלשון נצחיות, שהרי נחרבה ירושלים אח"כ, כי אם קאי על ירושלים דבית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו, שבירושלים זה יש הענין דנצחיות ודפרזות תשב ירושלים שהוא הענין דצבאות ה', בלי שום חומה בפני המנגד מכיון שנתבטלה כל מציאותו של המנגד (כנ"ל ס"ט).

(ג) וזהו ג"כ כללות הענין דבאתי לגני אחותי כלה לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, ולאחרי הגלות

(131) ת"ח שם (שכב, א). וראה גם מקומות

(130) ברכות נח, סע"א.

שצויינו בהערה 90.

והגאולה יהי' לא רק עולם על מילואו נברא¹³² כמו שהי' קודם החטא כי אם שיהי' ביתר שאת ויתר עז, וכמובן גם מהענין דבזבוז האוצרות. והנה אוצרות הנ"ל (שאצר הוא ואצרו המלכים אבותיו מדור דור והסגולות והאוצרות טובים) ישנם ומגיעים עד לאנשי החיל ע"י פקידי החיל שעל ידם היא ההמשכה. ובכללות הוא ע"י האנכי עומד בין ה' וביניכם¹³³, שזהו נשיא הדור, בעל ההילולא, שהוא הפותח הראשון, ועל ידו באים האוצרות היקרים עד למטה מטה ביותר עד לאנשי החיל, שזה נותן להם הכח והעוז לנהל את דמלחמה עד לסיומה, שיתבטל המנגד אפילו בדבר קל ביותר אם זה רק מנגד (כנ"ל סי"א), ושנאנשי החיל יעמדו במלחמה זו במסירת נפש בשלימות עד להעמיד חיי נפשו. דלאחרי שביזבוז כבר כל האוצרות, אזי אם אין זה מספיק עדיין הוא מעמיד גם חיי נפשו עד חיי נפשו האלקית, שע"ז מנצחים את המלחמה. ועי"ז שפיזרן לבין האומות נעשים כמ"ש¹³⁴ והייתם לי סגולה מכל העמים. וכמבואר במאמר אחר¹³⁵, שזהו"ע אתה בחרתנו מכל העמים, דע"י העבודה עם העמים, ואכלת את כל העמים¹³⁶, שאוכלים ומבררים כל ניצוצות הקדושה שביניהם, עי"ז באה ענין הבחירה בגילוי, ונעשה אח"כ הענין דפרזות תשב ירושלים גו' ואני אהי' לה גו' חומת אש¹³⁷. וכל זה יהי' בקרוב ע"י עלה הפורץ לפניהם¹³⁸, משיחך¹³⁹, לא רק עקבות משיחך מטו רגלין ברגלין (כנ"ל סי"י) כי אם כמ"ש¹⁴⁰ הנה ישכיל עבדי וירום ונשא וגבה מאד (דקאי על מלך המשיח), ואומר מאד שהוא לא בהצירוף דאדם כי אם למעלה מזה בהצירוף דמאד¹⁴¹, ויתגלה האמת די שקני מנשיקות פיהו¹⁴², שילמד תורה לכא"א מבנ"י¹⁴³, תורתו של משיח, שזהו"ע ישקני מנשיקות פיהו¹⁴⁴, שע"י העבודה במשך זמן הגלות יתגלה זה למטה מעשרה טפחים בעגלה דידן בביאת משיח צדקנו.

(132) ראה ב"ר פ"י"ב, ו. פ"י"ג, ג. פ"י"ד, ז.

(133) ואתחנן ה, ה.

(134) יתרו יט, ה.

(135) ראה לקו"ת שה"ש יב, ד. ד"ה ועתה אם וד"ה ואתם תהיו לי תר"ם (סה"מ תר"ס ע' קל ואילך).

(136) עקב ז, טז.

(137) זכרי' ב, ח"ט.

(138) מיכה ב, יג.

(139) ראה ב"ר פמ"ח, י. פפ"ה, יד ובפרש"י. אגדת

בראשית ספס"ג.

(140) ישע"י נב, יג.

(141) ראה זח"ג רמו, ב (ברע"מ). ב"ר פ"ח, ה ובפרש"י. ספר הגלגולים ספ"א. מגלה עמוקות אופן קפ. ביאורה"ז (לאדהאמ"צ) בלק קב, א. קה, ב. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פ"כ ע' יח). ועוד.

(142) שה"ש א, ב.

(143) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א"ב. שער האמונה (לאדהאמ"צ) פנ"ו (פט, א ואילך). סהמ"צ להצ"צ קי, ב ואילך. סה"מ תרח"ץ ס"ע ר ואילך. ועוד.

(144) פרש"י שם.

בס"ד. יו"ד שבט, ה'תשמ"א

הנחה בלתי מוגה

באתי¹ לגני אחותי כלה², ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא (במאמרו שהוציא ליום העשירי בשבט, העשירי יהי' קודש³, יום הסתלקותו, דענין זה חוזר וניעור מידי שנה בשנה ביום זה כמ"ש⁴ והימים האלה נזכרים ונעשים) את מאמר המדרש שיר השירים רבה במקומו, באתי לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה (בשעת בריאת העולם). ואח"כ ע"י המעשים הבלתי רצויים נסתלקה השכינה מלמטה למעלה, עד שנסתלקה לרקיע הז'. ואח"כ עמדו הצדיקים, דכתיב בהם⁵ צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי', שמשכינים וממשיכים בחי' עד, והמשיכו והורידו את השכינה מלמעלה למטה. אברהם זכה וכו' עד כי משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁶, זכה והורידה למטה בארץ, בעולם הזה התחתון, וכמ"ש⁷ וירד ה' על הר סיני. והנה כדי שהשכינה תשכון למטה באופן קבוע, נצטוו אח"כ⁸ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, עשיית המשכן, והמקדש דאקרי משכן⁹. והגם שאמרז"ל¹⁰ ושכנתי בתוכם בתוך כאו"א, מ"מ הרי הי' זה ע"י המשכן דאקרי מקדש⁹, שבו היתה השראת השכינה העליונה, כמ"ש וישכנו לעד עלי'.

והנה חלק וענין עיקרי בעשיית המשכן הי' מ"ש¹¹ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. ומבאר בהמאמר¹², דשטים הוא לשון שטות, והעבודה דעשיית הקרשים למשכן היא, להפוך את השטות (שטים) ואת השקר (אותיות קרש) של העוה"ז, ולעשות מהם קרשים למשכן, קרשים עומדים, שמעמידים את המשכן, ועומדים בתוקף ובלי שינויים. ובעבודת האדם היינו עשיית הדירה לו ית' בתחתונים ע"י מעשה התחתונים, ובלשון

(1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על הפרק האחד-עשר
מד"ה באתי לגני הישית (נדפס לעיל ע' ג-ד).

(2) שה"ש ה, א.

(3) ל' הכתוב – בחוקתי כז, לב. וראה בכורות נח,
ב. זח"ב רעא, א. בחיי ר"פ תרומה.

(4) ל' הכתוב – אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בספר
תיקון שובבים, הובא ונתבאר בספר לב דוד
(להחיד"א) פכ"ט.

(5) תהלים לו, כט.

(6) ויק"ר פכ"ט, יא.

(7) יתרו יט, כ.

(8) תרומה כה, ח.

(9) עירובין ב, א.

(10) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב
לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה שם.
שלה"ט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

(11) תרומה כו, טו.

(12) פ"ג (סה"מ הישית ע' 114) ואילך.

התניא¹³ ע"י מעשינו ועבודתינו. דע"ז ממלאים את הרצון העליון, מה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁴.

(ב) והנה¹⁵ עשיית הדירה לו ית' בתחתונים היא ע"י ישראל שנקראו בשם צבאות ה'. וזהו מה שישראל נקראו בשם זה לראשונה בצאתם מארץ מצרים, לפי שזה כולל גם את היציאה ממצרי וגבולי העולם הזה התחתון, שזהו ע"י שהם במעמד ומצב דצבאות הוי'. והנה בצבא יש ג' פירושים, א' לשון חיל וצבא כפשוטו, ב' לשון זמן וג' לשון יופי (לצביון נבראו¹⁶). וג' ענינים אלו ישנם בישראל שהם צבאות ה', כשם שהוא בצבא כפשוטו שאנשי הצבא מוסרים נפשם עבור המלך וראש הצבא ומפקד על הצבא, וגם יש בהם הענין דצבא לשון יופי, שהרי צבאות ה' הם ע"י צירוף כל ישראל יחד, שזהו ענין היופי והפאר והתפארת הבא ע"י התכללות כולם, שהרי אין דיעותיהם שוות¹⁷. וע"י שכל ישראל, מראשיכם שבטיכם עד שואב מימך, נצבים (שזה מורה על תוקף) לפני ה' אלקיכם, באופן דעמידת צבא, הנה ע"ז הם ממלאים שליחותם, ומילוי השליחות הוא בתכלית השלימות כמ"ש¹⁸ ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

והנה אתם קרויים אדם¹⁹ על שם אדמה לעליון²⁰, ומזה מובן, דכשם שישנו הענין דצבאות ה' באדם התחתון, עד"ז הוא באדם העליון. וזהו מה שממשיך ומבאר (בפי"א) דלמעלה ישנו שם צבאות שהוא שם קדוש והוא מהז' שמות שאינם נמחקים. והנה איתא במדרש רבה²¹ שמי אתה מבקש לידע לפי מעשיי אני נקרא, וכשאני עושה מלחמה ברשעים אני נקרא צבאות. דכללות ענין הרשע הוא כשאין הולכים בדרך הישר. דהדרך הישר הוא לעשות את העולם שיהי' גני וגנוני, מקום של תענוג להקב"ה, כמאמר¹⁴ נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, וכמ"ש²² ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. ואלו שמעוותים דרך זו, נקראים היפך הצדק, ענין הרשע. וזהו אני נלחם ברשעים, שהוא ע"י שם צבאות.

13 רפ"ז.

14 תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

18 בשלח יד, ח.

19 יבמות סא, רע"א.

20 ע"פ ישעי' יד, יד. ראה ע"מ (להרמ"ע מפאנו) מאמר אכ"ח ח"ב ס"ג (קצג, ב). של"ה ג, א. כ, ב.

רסח, ב. שא, ב. ועוד.

21 שמור"ר פ"ג, ו.

22 וירא יח, יט.

15 להמבואר בקטע זה – ראה בהמאמר שם פ"י (סה"מ היש"ת ע' 124*5).

16 ר"ה יא, א.

17 סנהדרין לח, א. ועוד.

וממשיך בהמאמר שם, דענין המלחמה למעלה, אצל הקב"ה, מלך עליון, הוא כמו המלחמה במלך בשר ודם למטה. דהנה בשביל ניצוח המנגד הרי המלך מבזבז כל אוצרותיו, אוצרות כאלה שמעולם לא השתמש מהם לשום דבר (אפילו שוה פרוטה), ולשם ניצוח המלחמה הוא מבזבזם. והסדר בזה הוא, דבעת המלחמה פותחים את האוצרות ונותנים אותם לאנשי הצבא, ועד"ז בנמשל למעלה, דהקב"ה פותח את כל האוצרות ומוסר אותם לצבאות ה', ועד לאנשי הצבא, כל אחד ואחת מישראל, הלוחם מלחמת הוי', וינצח, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ג) והנה לכאורה צריך להבין, דמכיון שאוצרות אלה מעולם לא השתמש בהם, ועד שהם כמוסים וחתומים מעין כל רואה, עאכו"כ שלא השתמש בהם עד הנה באופן של בזבוז, הרי דורש ביאור מדוע הוא משתמש בהם במלחמה, ובאופן של בזבוז. ומבאר שם, שזהו לפי שנצחון המלחמה נוגע לעצם המלך יותר מכל שאר עניני מלכותו, דלכן על שאר עניני מלכותו אינו מבזבז אוצרותיו, משא"כ בשביל נצחון המלחמה הרי הוא מבזבז האוצרות. וביאור הענין למעלה, הנה מביא שם בשם ספר שערי אורה²³ דשם צבאות הוא בנצח, ושרש ספירת הנצח הוא למעלה מכל הספירות, כדלקמן. וזהו מה שממשיך ומבאר בהמשל, דלא זו בלבד שהמלך מבזבז את אוצרותיו, אלא עוד יותר שגם חייו משליך המלך מנגדו. ומזה מובן, דענין הנצחון, מדת הנצח, נוגע להמלך אפילו יותר מחייו הגלויים, לפי ששרש ומקור מדת הנצח למעלה, וגם בהמלך, הוא בעומק יותר ובכמות יותר ובתוקף יותר לא רק מכל שאר עניני המלוכה והמדינה, אלא אפילו מחיי המלך.

וביאור הענין הוא, דהנה ענין המלחמה הוא כמו ענין המדבר שהוא היפך ממ"ש²⁴ כתפארת אדם לשבת בית. ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא²⁵ מה שאמר רבינו הזקן נ"ע בשם הבעש"ט עה"פ²⁶ צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים כן בקודש חזיתך, הלואי בקודש חזיתך, היינו, דהלואי שחזיתך בזמן הבית, בארץ הקודש (היפך ארץ צי' ועיף), כמו שצמאה לך נפשי וכמה לך בשרי בארץ צי' ועיף בלי מים. דארץ צי' ועיף גו' הו"ע המדבר שבו צריכה להיות מלחמה, וכמ"ש²⁷ המוליכך במדבר

(23) להר"י גיקטליא – שער ג"ד.

(24) ישעי' מד, יג.

(25) ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סנ"ב (פג),

(ב). וש"נ.

(26) תהלים סג, ב-ג.

(27) עקב ח, טו.

הגדול והנורא נחש שרף ועקרב גו', שזהו"ע המלחמה ברשעים, ושם מתגלה בחי' צבאות. ועל כך אמר הבעש"ט הלואי בקודש חזיתך, לפי שבמלחמה הוא גילוי הבחינה הכי נעלית, שבה מושרשת מדת הנצח. לפי שע"י המדבר, ארץ צי' ועיף בלי מים, מגיעים לצמאה וכמה, לצמאון והתשוקה הכי נעלים, ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, שמעוררים מלמעלה גילוי מהות ועצמות המלך, שלמעלה אפילו מחיי המלך, שלכן נותן על זה אפילו את אוצרות המלך.

ד) והנה להבין ענין האוצר של מעלה, יובן זה ע"פ מה שמבאר הרב המגיד²⁸, כי ידוע מהו אוצר של מלך, דאוצר מורה שזהו דבר יקר ביותר, עד שצריך להחזיקו מוחבא באוצר, ובוודאי כסף וזהב אינו נקרא אוצר של מלך שצריך להחביאו במקום גנוז וסתום, כי במה נחשב לו, ואין זה תופס מקום אצלו כלל, וזהו ענין הכי פשוט בעיניו ובעניניו, ועאכו"כ שלא יצטרך להחזיקו באוצר בכלל, ועאכו"כ שלא צריך לזה דוקא אוצרו של המלך, דמובן שזהו גנוז וסתום יותר מאוצרו של שר או של אדם פשוט, אלא אוצר של מלך נקרא מה שאין שום דבר חשוב ממנו, ומהו אוצר של מלך הוא היראה שכל המדינות יראים ממנו, וזהו פירוש הפסוק²⁹ יראת ה' היא אוצרו, שהיראה היא עיקר האוצר. וכמאמר רז"ל³⁰ הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. ופירוש יראת ה' היא יראת הרוממות³¹, שעלי' נאמר³² הן יראת ה' היא חכמה, הן לשון יחיד שפירושה יחידה, בחי' יראה עילאה. וזהו מה שבזבזו האוצרות הוא בשביל אנשי הצבא דוקא. כי ענינו של איש צבא בפשטות הו"ע המסירת נפש, דמסירת נפש קשורה עם יראת ה', ולא רק יראת העונש, אלא יראת הרוממות שהוא ירא מפני המלך מפני הבושה, שזהו שלימות ענין היראה. ולכן ע"י המלחמה והנצחון במסירת נפש של אנשי הצבא, הנה באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, דעד"ז מעוררים מלמעלה, גילוי האוצרות שלמעלה. דכשם שאיש הצבא מוסר נפשו וחייו, היינו שמגלה את האוצר שבנפשו שהוא יותר חשוב ויקר אצלו אפילו מחייו, עד"ז מעורר מלמעלה גילוי מדת הנצח, ובאופן שהמלך משליך חייו מנגד.

28) אר"ת סח, סע"ב-ג (בהוצאת קה"ת, תשמ"מ)

30) ברכות לג, ב.

31) אר"ת שם (סח, ג).

32) איוב כח, כח.

ואילך – סר"א).

29) ישע"י לג, ו.

וזהו גם מה שמובא בתניא³³ מכתבי האריז"ל (עץ חיים³⁴) שהנשמה לא ירדה למטה כדי לתקן את עצמה, אלא כדי לתקן את העוה"ז הגשמי והחומרי, לעשות ממנו דירה לו ית' בתחתונים. דמכיון שהעולם הוא חומרי ועכ"פ גשמי, הרי כדי לעשות ממנו דירה לו ית', צריך להיות ענין המלחמה, אתכפיא סטרא אחרא, ודוקא עי"ז אסתלק יקרא דקוב"ה³⁵, ועד שאח"כ אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו, שמהפכים את שקר העולם לעשות הימנו קרש למשכון, ועד"ז עושים מכל עניני העולם דירה לו ית' בתחתונים.

ה) וזהו מ"ש³⁶ צדקת פרזונו בישראל, ואמרו רז"ל³⁷ אל תקרי פרזונו אלא פזרונו, צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיזרן לבין האומות, ומבואר בארוכה (בהמשך דרושי חתונה לבעל ההילולא³⁸, ועוד קודם לכן) בדרושי כ"ק אדמו"ר האמצעי בתורת חיים פרשת בשלח³⁹, דע"י שפיזרן לבין האומות באים לפירוש הפשוט בפרזונו, שהוא מלשון פרזות תשב ירושלים, ומביא שם מה שאמרו רז"ל⁴⁰ והנצח זה בנין ירושלים. ולכאורה מאמר זה דורש ביאור, דמה שייכות יש בבנין ירושלים למדת הנצח. אך הענין יובן ע"פ המבואר לעיל, בענין אוצרו של המלך, שהמלך מבזבזו בשביל נצחון המלחמה. דהנה איתא בתוספות⁴¹ (בשם המדרש⁴²) שהשם ירושלים הוא על שם שני השמות שנקראה בהם, ע"י אברהם אבינו, וע"י שם בן נח. אברהם קראה יראה שלם. ומזה מובן, דענין ירושלים הוא שלימות היראה, יראה שלם. ונתבאר לעיל, שע"י שלימות היראה באים למסירת נפש בפועל ובגלוי ובמעשה, שזה ממשיך את מדת הנצח שלמעלה. דע"י עבודת המסירת נפש בהמלחמה דצבאות ה' לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ממשיכים מלמעלה בחי' צבאות, כשאני נלחם ברשעים אני נקרא צבאות, נלחם באופן דאתכפיא סטרא אחרא, ועד לאתהפכא חשוכא לנהורא כו'.

וזהו גם מה שמבואר בארוכה בדרושי כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁴³ (וגם בהמשך ההילולא) שיש נצח מבחינה גבוהה מאד, דבחי' נצח זו מתעוררת ע"י

ע' 120 ואילך).

33 פל"ז.

39) שלו, ב. וראה שם תחילת המאמר ואילך.

34) שער (כו) הצלם פ"א.

40) ראה ברכות נח, סע"א.

35) ראה זח"ב סז, ב. קכח, ב. קפד, א. תניא פכ"ז (לד, א). ת"רא ויקהל פט, ד. לקו"ת פקודי ג, א. חוקת סה, ב.

41) ד"ה ה – תענית טז, א.

42) ב"ר פנ"ו, י.

36) ס' שופטים ה, יא.

43) ראה אוה"ת בשלח ע' תערב ואילך. סהמ"צ

להצ"צ יא, א ואילך.

37) פסחים פז, ב.

38) ד"ה אר"א צדקת פרזונו תרפ"ט (סה"מ תרפ"ט

המלחמה במנגד. דכשם שהוא במשל שמדת הנצח מעוררת את המלך להשליך חייו מנגדו, עד"ז הוא למעלה, שמדת הנצח שרשה ומקורה הוא בעצמות ומהות, ועד"ד מה שנת"ל בשם הרב המגיד שאוצרו של מלך אינו כסף וזהב אלא יראת המלך שייראו מלפניו. דזוהי כל מציאות המלך, כמ"ש⁴⁴ שום תשים עליך מלך, שתהא אימתו עליך⁴⁵, ענין היראה. ומזה מובן, דשלימות המלכות היא ע"י שלימות היראה דייקא, יראת הרוממות מחמת הבושה. ועל זה אומר, דלא זו בלבד שמצד ספירת הנצח אינו סובל את המנגד, אלא יתירה מזה, שהוא לוחם בזה, ומנהיג את המלוכה באופן שמעורר עד בפנימיות החיות שלו שלמעלה מחיות הגלוי, כנ"ל שהמלך משליך חייו מנגד.

ו) והנה לכאורה צריך להבין, איך שייך בכלל ענין הנצחון למעלה, דהרי ענין הנצחון אינו שייך כי אם באדם שרוצה לנצח את חבירו, אבל איך שייך לומר כן למעלה, מי הוא אשר יעמוד נגדו ית' שיצטרך לנצח אותו, הרי מלך מלכי המלכים הקב"ה מי יאמר לו מה תעשה⁴⁶, וכל הענינים הבלתי רצויים אינם תופסים מקום אצלו. ומבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בד"ה צדקת פרזונו תרכ"ו⁴⁷, דזהו מה שנאמר⁴⁸ וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, נצח ישראל דוקא, שהנצחון הוא בשביל ישראל. היינו, דמכיון שישנו ענין הנצח בישראל שהם למטה, דישראל קרויים אדם על שם אדמה לעליון, הנה משום זה, אע"פ שלמעלה לכאורה אין שייך ענין הנצחון, מ"מ נעשה ע"י ישראל ענין הנצחון למעלה, ובאופן דלא ישקר ולא ינחם (וכמבואר בארוכה ענין הנצח באוה"ת להצ"צ ריש פ' בראשית⁴⁹).

וביאור הענין יובן ע"פ מה שמבואר בכמה מקומות⁵⁰ שפסוק זה (וגם נצח ישראל גו') נאמר בנוגע למלכות בית דוד, שנמשכת ממדת הנצח דוקא שלא ינחם ולא ישקר, ולכן היא מלכות עולמים, בדוגמת המלכות שלמעלה. ומעלה זו שבמלכות בית דוד היא אפילו לגבי מלכות שאול שגם הוא נקרא משיח ה'⁵¹, ונמשח בשמן אפרסמון (כדאיתא במסכת הוריות⁵²), לפי שדוקא מלכות דוד קשורה עם בחי' נצח ישראל, שענין נצח ישראל מעורר מבחינה שלמעלה אפילו מחיי המלך. ומה שענין זה הי' דוקא אצל דוד,

(44) פ' שופטים יז, ט.

(45) כתובות יז, א. וש"נ.

(46) ל' הכותב – קהלת ח, ד.

(47) ע' רפו (בהוצאת קה"ת, תשמ"ט).

(48) שמואל-א טו, כט.

(49) ח, ב ואילך.

(50) ראה תו"א יתרו עב, ג. ועוד.

(51) שמואל-א יב, ג. ועוד.

(52) ראה הוריות יא, ב. יב, א. רמב"ם הל' מלכים

פ"א ה"י ובנו"כ שם.

יובן ע"פ מ"ש⁵³ נאום הגבר הוקם על, שהקים עולה כו'⁵⁴, היינו שענינו של דוד הי' ענין הקבלת עול. ולכן יש בו מעלה לגבי שאול, דשאל ענינו הוא מרחובות הנהר⁵⁵, בחי' הבנה והשגה, משא"כ דוד ענינו קבלת עול, שלמעלה מבחי' שאול מרחובות הנהר, כמ"ש⁵⁶ הנה שמוע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים. דענין הקבלת עול ממשיך מלמעלה, מבחי' נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, ולכן דוקא מלכות בית דוד היא מלכות אמיתית, בדוגמת מלכות עולמים שלמעלה.

ז) וביאור הענין בעבודת האדם, יובן ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמשך תער"ב⁵⁷ ובכמה מקומות⁵⁸, דענין הנצח הוא שמנצח בעצמו לעשות גם מה שאינו רוצה בטבעו בעצם או גם לעשות היפך טבעו. והיינו, דלא זו בלבד שעושה היפך השכל שלו או היפך הרגש שלו או היפך שאר עניניו, אלא עושה גם נגד טבעו האמיתי שהטביע בו הקב"ה (שעל שם זה נקרא בשם טבע), נגד טבע נפשו האלקית. וזהו"ע יציאת מצרים, שיוצא ממצריו וגבוליו, גם ממצרים וגבולים דקדושה, שזוהי המסירת נפש האמיתי. וזהו גם הקשר ליציאת מצרים (דאז נקראו ישראל בשם צבאות ה'), כי ע"י שהי' אז ענין היציאה מהמצרים וגבולים דקדושה שלמעלה, עי"ז הי' ביטול המצרים וגבולים למטה, עד שהי' ענין יציאת מצרים גם כפשוטו.

וזזהו מה שארז"ל¹⁴ נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שהתחתונים יהיו דירה לו ית'. היינו שימשיכו בתחתונים את הענין הכי נעלה שלמעלה. וכמאמר רבינו הזקן⁵⁹ אויף אַ תאוה איז קיין קשיא (על תאוה אין קושיא), היינו שתאוה זו היא באופן שלמעלה מקושיות, כי אינה בגדר עולם הקושיות, וגדר הקושיות, וכל עניני קושיא והעלם. וענין זה צריכים להמשיך למטה, לתחתונים, עד לתחתונים שאין תחתון למטה מהם. וההמשכה למטה היא דוקא ע"י מעשה, המעשה הוא העיקר⁶⁰, הכח הכי תחתון. וכמו שהוא בכללות העולמות, עד"ז הוא גם באדם, שממשיכים ענין זה גם בכחות הכי תחתונים שבו, במדת הנצח. וע"ד מה שאומרים בספירות שלמעלה שספירת הנצח היא לבר מגופא, מחוץ לגוף, ודוקא בה נמשך מבחינה הכי נעלית.

(53) שמואל"ב כג, א.

(54) מו"ק טז, ב. במדב"ר פ"ח, כא.

(55) וישלח לו, לו.

(56) שמואל"א ט, כב.

(57) ח"ג ע' א"רכא.

(58) סה"מ תרנ"ה ע' קסב. שם ס"ע קעג"ד.

(59) הובא באוה"ת בלק ע' תתקצז. המשך תרס"ז

ס"ע ז. סה"מ תש"ב ע' 34. ובכ"מ.

(60) אבות פ"א מ"ז.

ולהיותה ספירה הכי תחתונה, לבני בניהם⁶¹, קשורה עם א-ל עליון⁶¹, אריך אנפין⁶². ושורש הנצח הוא למעלה מעלה, דנצח ומצח היא בחינה אחת, בחי' המצח שלמעלה, בחי' עתיקא קדישא ומוחא סתימאה וכו', כמ"ש כ"ק אדמו"ר הצי"צ בהגהות בלקו"ת⁶³. ובעבודת האדם היינו, כנ"ל, שנוסף לזה שמעמיד עצמו למעלה מהשכל והרגש שלו ומכחותיו הגלויים, מעמיד עצמו למעלה מן הטבע שהטביע בו הקב"ה, למעלה מהנהגת הנפש השנית בישראל שהיא חלק אלוהי ממעל ממש⁶⁴. שזה נעשה דוקא ע"י הירידה למטה, במחשכים הושיבני⁶⁵, דאז משכני אחר כך נרוצה⁶⁶ לשון רבים, הנפש האלקית עם הנפש הבהמית. ובשביל זה ירדה הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁶⁷, בשביל העלי', ועד שעולה למעלה מגדר עלי' וירידה, ונהי' דירה לו ית' בתחתונים דוקא, במקום שהי' גנוני מלכתחילה. וענין⁶⁸ הדירה הוא שבה נמצא האדם הדר בה לא רק בחיות הגלוי' שלו אלא עם עצם החיות שלו. וכמבואר במ"א⁶⁹ בענין ד' אמות של אדם, ומזה מובן בק"ו בנוגע לביתו ודירתו של אדם שהוא מקיף ומגין עליו כו'.

ח) וע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, באופן שלא מתפעלים מכל החשבונות והמדידות וההגבלות, עד שלא מתביישים מן המלעיגים⁷⁰, ועושים את כל התלוי בהם, מתוך יראת שמים, עד ליראת הרוממות, יראה בוש, ויראה תתאה חד היא עם יראה עילאה⁷¹, שלימות היראה, הנה עי"ז באים לבנין ירושלים ברוחניות, בנין שלימות היראה, ועד שבאים לבנין ירושלים כפשוטה, דהמעשה הוא העיקר, ירושלים כפשוטה ובנין ירושלים כפשוטו, ובאופן דפרזות תשב ירושלים. שזה נעשה ע"י צדקת פרזונו, ע"י הצדקה שעשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן לבין האומות, והם לחמו מלחמת ה' וניצחו בספירת הנצח הקשורה עם בחי' צבאות, הנמשכת מעצמות שלמעלה, וזה ממשיך את הענין דנצח ישראל לא ישקר ולא ינחם, מלכות בית דוד,

61 ראה אוה"ת בלק שם. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. וש"נ. המשך תרס"ו ס"ע ג. סה"מ תרע"ח ע' קצג. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסה. וש"נ.

62 ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"כ. 69 ראה רמ"א או"ח בתחלתו.

70 ראה תו"א ויקהל (הוספות) קיד, ד. לקו"ת פ' ראה לא, א. ביאור"ז (לאדהאמ"צ) אמור פא, א"ב. ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' תכג. קונטרס העבודה פ"ג (ע' 18).

61 נוסח ברכה ראשונה דתפלת העמידה. 62 לקו"ת מסעי צ, ג"ד. אוה"ת בראשית יח, ב. ועוד.

63 תזריע כב, א. מסעי פט, רע"א. 64 תניא רפ"ב. 65 איכה ג, ו. 66 שה"ש א, ד. ראה לקו"ת ויקרא ב, ד. אוה"ת עה"פ (שה"ש כרך א ע' נח ואילך). 67 ע"פ ל' חז"ל – תגיגה ה, ב.

שהוא מביא את הגאולה האמיתית והשלימה. וזה יהי' בקרוב ממש, במהרה בימינו ממש, עד לאופן דונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו⁷², והיתה להוי' המלוכה⁷³, במהרה בימינו ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"י"ר

*

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' **צבי הירש** בן הרה"ח ר' **בן ציון**

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

מרת **רבקה** בת הרה"ח ר' **צבי**

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב

שפריצער

הרה"ח הרה"ת ר' **יקותיאל דובער** בן הרה"ח הרה"ת ר' **שניאור זלמן**

נלב"ע י"ג ניסן ה'תשמ"ח

מרת **בת שבע** בת הרה"ח ר' **יחיאל**

נלב"ע ז' תמוז ה'תשע"ד

קלמנסון

ו"הקיצו ורננו שוכני עפ"ר" והם בתוכם,
בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
תיכף ומיד ממש

ולזכות – יבלחט"א –

הרה"ח הרב **ירחמיאל** שי' וזוגתו מ' **חנה** תחי'

וב"ב: חי' מושקא ובעלה הרב **מנחם קלמנסון**, **דבורה לאה**, **שיינא**, **מנחם מענדל**, **חנה**

רבקה, **דוד**, **שיינדל גיטל**, **מנוחה סימא**, **צבי הירש**, **יקותיאל דובער** שיחיו

בעלינאָו

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בס. פאולו – ברזיל

להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

נתרם ע"י הרה"ת ר' **שמואל** וזוגתו מרת **שטערנא שרה** שיחיו

שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א בכל מושבותיהם

תיכף ומי"ד ממ"ש, נאוו!

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"י"ר

לרגל התחלת שנת הע"ב לנשיאותו

לאורך ימים ושנים טובות

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

– בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

